

DOMOVINA

Oglaš:

Za 1 mm x 60 inseratnega stolpca mali Din 0-20, aračni D 0-30, poslano, posmrtnice i. reklame D 0-50. Večkratne objave popust.

Izhaja vsak petek.

Upravištvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ul. 54.
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva c. 16, Tel. 72.

Naročnina:

Mesečno Din 1.—, četrtletno Din 3.—, polletno Din 6.—, celoletno Din 12.—.

Vsem naprednim županom, podžupanom, odbornikom in občinskim ta nikom

Dobra občinska uprava je predpogoj dobre in močne države.

Prav posebno velja to za našo državo, v kateri pomeni občina temelj vse državne zgradbe, in v kateri ima mnogo večji pomen, večje pravice in večje naloge kakor jih je imela prej. Ta položaj treba samo izkoristiti. Ni naloga občine samo izvrševanje ukazov, marveč glavno je delo v lastnem delokrogu, smotno delovanje za gospodarsko povzdigo naroda, pospeševanje vseh panog gospodarstva, zlasti kmetijske produkcije, obrti, industrije, reševanje velikih nalog, ki čakajo občine na socialnem in kulturnem polju.

Dobra in poštena uprava mora ustvariti jak in silen narod, mora ustvariti jako in silno državo.

Dolžnost je vseh tistih, ki sodelujejo pri občinski upravi, da delujejo v tej smeri. Da pa pojdemo po isti poti in olajšamo naloge, ki nas čakajo, smo osnovali društvo »Samouprava«, ki naj združi v sebi vse one, ki hočejo bodisi s svetom, bodisi z dejanjem sodelovati v občinskih upravah. »Samouprava« bo organizacija, v kateri se bomo medsebojno poučevali in krepili, pri kateri bomo iskali nasvete, katera bo zastopala v slučajih potrebe celokupne naše interese.

Namen »Samouprave« v zmislu pravil je:

1.) da poučuje člane o zakonih in predpisih glede samoupravnih teles sploh, zlasti pa glede občinske uprave in posebnih potrebah občin ter o pospeševanju kulturnih in gospodarskih koristi občanov;

2.) da čuva samoupravo občin in drugih samostojnih teles v okviru veljavnih zakonov in zagotavlja pravilno izvrševanje vseh samoupravnih pravic. — Društvo prireja redne in izredne društvene shode, strokovna predavanja o samoupravi, sklepa in odpošilja prošnje, spomenice in resolucije oblastvom in zakonodajnim odborom.

Vabimo Vas, da pristopite!

Javite svoj pristop na naslov:

»Samouprava«, Ljubljana, tajništvo JDS., Narodni dom.

Dr. Juro Hrašovec,
župan v Celju.

Dr. Rikard Karba,
župan v Kamniku.

Ciril Pirc,
župan v Kranju.

Karel Rozman,
župan v Novem mestu.

Za poštenost našega naroda

V nedeljo se je vršilo v »Unionu« v Ljubljani zborovanje pod lepim geslom: Za prerod naroda. Človek bi mislil, da se bo na takem zborovanju opustilo vsako strankarstvo in da se bo spričo razširjajoče se nemorale med narodom govorilo stvarno le o sredstvih, ki naj bi zaustavila pijančevanje, nepoštenost, podivjanost itd. — lastnosti, s katerimi je okužila naš narod pred vsem dolgotrajna vojna. Žalibog se je med klerikalnimi govorniki opazalo, da so napeljavali vodo na svoj mlin. Če bi jim bilo res ležeče na tem, da pobijajo nemorale, bi morali lbrezobzirno razkrinkati vse vzroke današnje propadlosti.

Gotovo je med vzroki razširjajoče se nepoštenosti med narodom tudi pisanje gotovih klerikalnih listov. Vzemite le v roke »Slovenskega gospodarja« in »Stražo«, ki kar mrgoli osebni najodurnejših napadov in hujškanj, ne da bi svoje napade in hujškanja dovolj utemeljevala. »Straža« od 18. t. m. zagovarja izrecno, da se smejo nasprotniki blati in sramotiti s kakršnimikoli sredstvi, in sicer navaja med drugim sledeče besede škofa dr. Mahniča: »Dovoljeno je v mnogih slučajih osvetljivati nepoštenost in podlost neprilatelja, smešiti njegovo nprav, sramotiti njegovo ime in priimek. In posluževati se smemo k temu proze in stihov, resnobe in šale, karikature in vseh umetnosti in sredstev. »Stra-

ža« se seveda zateka pod okrilje krščanstva, ki se naj očuva s takimi sredstvi proti nasprotnikom krščanstva.

Ako katoliško krščanstvo res ne bi imelo močnejših argumentov in opor, kot je blatenje nasprotnikov, poim bi lahko rekli, da je katoliško krščanstvo svojo ulogo že doigralo. Naravnost nekaj sramotnega in podlega je, ako se danes, v 20. stoletju, le eno priporočajo najogabnejša sredstva za širjenje in utrjevanje vzvišene krščanske misli.

Kaj ni drugih sredstev za obrambo katoliškega krščanstva? Zelo mnogo jih je, toda klerikalizem, ki je vzel vero v zakup in jo grdo oskrnil, jih ne pozna. Klerikalizem drži v rokah najnevednejše in zaostale ljudi našega naroda. Ti ljudje, od mladega navajeni verjeti slepo duhovniku vse, kar ta reče, si ne upajo misliti z lastno glavo. Klerikalci se zavedajo, da imajo za sabo množico topih in pokornih ovc, in mislijo, da zlasti danes v dobi splošne nepoštenosti bolj vleče ta način surovega boja za stranko, nego stvarnost. Ti ljudje so vzgojeni samo v strahu pred peklom in mislijo, da si zaslužijo nebesa že s tem, da se na zunaj pokorijo v vsem duhovščini. O globokem in prepričanem poštenju pri njih ni govora. Saj končno lahko nese koš grehov k spovedi, pa je dobro. Kako tudi naj bo priprost neveden človek druga-

čen, ako ne čuje v cerkvi skoro nič drugega, nego surovo strankarsko politiziranje.

Tako je danes pri nas na deželi, namesto da bi duhovščina, ki ima precej vpliva, izkoristila tega v idealne svrhe in navajala narod na pravo pot. Ne z blatenjem, temveč s čistimi Kristusovimi nauki brez politične primesi se bi moglo dovesti ljudstvo na pošteno pot.

Komur ni vsebina krščanstva sama dovolj močna opora za utrjevanje in širjenje krščanstva, ta ni veren in izkorišča le ljudsko babjevernost in nerazumevnost v svoje strankarske svrhe.

Kam bomo prišli, ako se bo narod vzgajal po klerikalnem receptu? Po tem receptu, če se bi uveljavil, bi padli na kulturno stopinjo kakšnega zapuščenega poganškega naroda, ki misli, da služi bogu, ako ubija drugovernike.

Proti takšnim klerikalnim metodam se bomo borili z vso silo, ne z blatenjem in smešenjem, temveč stvarno. Ne maramo, da nam ubija klerikalizem poštenost med ljudstvom. Za moralo in poštenost bomo šli vedno v boj proti klerikalizmu in njegovemu lažikrščanstvu.

Papež Benedikt XV. umrl

V nedelo ob 6. zjutraj je umrl papež Benedikt XV., po rojstvu italijanski plemenitaš, v 68. letu svoje starosti. Da papeža je bil izvoljen 1. 1914. Med svetovno vojno se je večkrat prizadeval, da bi pomiril bojujoče se stranke, toda zaman. Posrečilo pa se mu je doseči nekoliko uspehov na polju človekoljubja, zlasti v tem oziru, da so bojujoče države lepše ravnale z vojnimi ujetniki in bolj skrbale za gladno deco.

Papež Benedikt XV. je bil vnet Italijan in je kot tak podpiral vojne cilje Italije. Tudi si je prizadeval rešiti Avstrijo in Habsburžane, a njegov vpliv je bil premajhen. Kot goreč prijatelj Italijanov in Habsburžanov ni mogel biti papež Benedikt posebno naklonjen Jugoslovanom. Zato je odklanjal naše zahteve po slovanskem bogoslužju in v zasedenem ozemlju, zlasti v Istri, pa je bila njegova politika preveč fašistovska, saj se ni nikoli resno zavzel za preganjanje naše rojake. V Sloveniji sami papež ni preprečil besnega divjanja katoliške duhovščine.

Volitev novega papeža se vrši dne 1. februarja. Tesarji in zidarji, ki naj po starem običaju zazidajo prostore, kjer se sestane takozvani konklave, so že na delu. Tega konklava, ki izvoli papeža, se bo udeležilo, kakor se računa, 65 kardinalov, izmed katerih jih je samo v Rimu 22.

Spominske sličice iz Italije

(Piše bivši ujetnik v Italiji.)

Dnevne žalostne vesti iz Primorja in drugih obmejnih krajev glede raznih »junaških činov« »kulturnih« Lahov me silijo, da opišem razne laške slabosti in navade, katere sem opazoval v dolgotrajnem vojnem ujetništvu. Ker sem bil tolmač pri raznih komandah, sem prišel v dotiko z vsemi mogočimi ljudmi — državljani Italije, tako s civilisti, kakor z vojaštvom. Podal bom popolnoma verodostojne podatke, ki sem jih sam doživel. V Italiji so sledeča večja plemena: Pijemontezi, Benečani, Milanzi, Toskani-Etrurci, Rimljani, Napolitanci, Kalabreži, Sicilijanci in Sardinci. Med seboj se kavsajo ravno tako kot v naši državi razne stranke, toda s to razliko, da medsebojnega sovraštva ne kažejo na zunaj, kjer so vedno le Italijani, kar naj bo opomin našim strankarjem, ki se veselijo, če le morejo svojo komaj osvobojeno domovino blatiti pri sosednih, nam nasprotnih državah.

Pijemontezi so ustanovitelji Italije le zato, ker ostala plemena sploh niso bila sposobna za tako veliko misel. Je najbolj delavno pleme, še najbolj solidno in najmanj kričasko. To pa menda vsled tega, ker so neposredni sosedi Francozov, ki vplivajo na njih tako v jezikovnem kakor v ostalih ozirih. Opozarjam na pijemonteško narečje, v katerem prevladujejo gotove posebnosti francoščine. Največ industrije se nahaja v Pijemontu, najmanj analfabetov istotam. Pač pa je to pleme zelo ošabno, ponosno in kaže ta ponos napram ostalim plemenom, katere zaničuje. Nazivajo se sami za prave Italijane, ostale smatrajo za sebi podložne, oziroma manj vredne.

Milanezi (Lombardi) se prvim najbolj približujejo v vseh ozirih, le njihovo narečje ni več tako pod vplivom francoščine.

Benečanov vsa ostala plemena ne smatrajo za prave Lahe, menda zato, ker so stali dolgo pod avstrijsko vlado in ker je prebivalstvo preveč pomešano: Furlani, Slovenci, celo nekaj Nemcev tvorijo skoraj polovico vseh Benečanov. Ker so prebivalci večinoma siromašni koloni brez lastne zemlje, ne igrajo posebne vloge.

Toskani-Etrurci, sploh prebivalci apeninskega pogorja, se ponašajo s čistim narečjem in tudi z dobrim vihom. Vendar pa pripomnim, da sem vpraševal inteligenco, ali se smatra toskansko narečje za pismeni jezik, nakar se mi je odgovorilo, da pravilne pismene italijanščine ni, da pa se ravnajo začasno po jeziku, ki ga piše D'Annunzio in ga priznavajo za pravopisni jezik. Imel sem priliko spoznati, da tega D'Annunzijevega jezika ne razume nobeno pleme, k večjemu boljša inteligenca.

Rimljanov ne morem bolj natanko opisati, ker sem živel malo časa med njimi in sploh nisem opazil nič posebnega na njih.

Zalostno poglavje tvorijo sledeča plemena Napolitani, Kalabreži in Sicilijani. Bolj nevednega ljudstva še nisem našel nikjer, čeravno sem precej sveta obhodil. Ako bi to ljudstvo primerjal z Macedonci, bi poslednjim delal krivico. Skoro se ni čuditi, da Lahi tako simpatizirajo z Albanci, saj se med temi poslednjimi dobijo ravno taki roparji, kakor med Albanci. Kalabreški ropar in najdivjejši Arnavt sta si podobna, kot dva krajcarja. Nevedni do skrajnosti, roparji in morilci do smrti, katere ne dočaka nihče v postelji, ti ljudje sploh nimajo pojma o kulturi in poštenosti. Kdor ni ubil vsaj 5 oseb, ni časti vreden. Davek se pobira ob asistenci vojaštva, pošta posluje le z velikansko izgubo države. Ako dosepe pošta na naslovno postajo nedotaknjena, se ta vesela vest slavi kot 11. čudo sveta. Krvna osveta sicer ni več dovoljena, ali v navadi je še zmiraj vsled prevelike slabosti vlade. Ljudskih šol ne vzdržuje država, temveč morajo starši pouk za deco plačevati. Uspeh je 90 odstotkov analfabetov v teh pokrajinah. Celo take osebe, ki so obiskovale šolo, pozabijo pri svojem divjem življenju pisanje in računanje. Videlo se je po pisarnah vse polno tujih ujetnikov, ki so opravljali na veliko čudo vse pisarniške posle bolje kot laški oficirji. Kot primer navedem komando Campo di Concentramento v Veroni. V vseh obširnih pisarnah ni bilo razen straž niti enega Laha, le pri posameznih oddelkih so bili poveljniki laški oficirji, ki pa so vse delo prepustili ujetnikom. Le tako je bilo mogoče, da sem preteknil vsa dneva na povelja 4. armade, tudi tajna povelja, si napravil sam zdravniško izpričevalo, potni list in prišel z vlakom v svojo domovino.

Vsi Lahi pa imajo lastnost: sovražstvo napram tujim narodom. Posebno proti jugoslovanskim ujetnikom so se obnašali nečloveško navzlic svoji 2000letni «kulturi». Za Jugoslovana ni bilo druge besede kot porco-Slavo (svinja-Slovan), potem klofute, stradanje in težko delo. V novembru leta 1919. je ležalo v Veroni 500 jugoslovanskih ujetnikov na golih tleh pod zemljo, vsi bolani na malariji, brez zdravniške pomoči, ob slabi hrani. Vse prošnje za pomoč so bile zaman, odgovor je bil vedno isti: čim več slovanskih svinj poerka, tem manj se jih bo proti njim borilo. Tisti čas je bilo med la-

škimi oficirji splošno mnenje, da pride do vojne z Jugoslavijo. Prišle so sicer mislje od Rdečega križa, ali pokazali so jim samo vzorno urejena manjša taborišča.

Največji kulturni škandal je bila ujetniška bolnica v Veroni. Prejšnje pokrito strelišče so priredili za «provizorično» bolnico, ji postavili za vodjo nekega laži-zdravnika, mesarja so ga nazivali ujetniki. Kdor je bil tako nesrečen, da ni mogel poprej mirno umreti in prišel v pest temu mesarju, je izdihnil gotovo na strelišču. Videl sem tam seznam umrlih, pregledal knjigo in našel 14. novembra 1919. tekočo številko 87.637. Toliko ubogih ujetnikov je do tačas izdihnilo v območju komande ujetniškega taborišča v Veroni. Vzroki smrti: glad, malarija, kroglica. Dne 2. novembra 1919. je poskušalo pobegniti od tam 10 ujetnikov Jugoslovancev; bili so sestradani, brez moči, ujeli so jih zopet in štiri vpričo vseh ustrelili, a ne na begu, temveč kot vzgled drugim. Med ustreljenimi je bil tudi Fr. Prelog iz Starenove vasi pri Ljutomeru. Podobnih slučajev je bilo na tisoče; druge surovosti so doprinali «kulturni» Lahi dnevno. Posebno so se odlikovali oficirji.

Jugoslovane je posebno mrzel advokat Alfonso Porello iz Licate. Ta Sicilijanec je bil tako omikan, da ga je osramotil mariborski petošolec zlasti v računstvu. Znal ni zračniti niti enostavnih računov, ne on niti podporočnik-tehnik Piero Adobati iz Bergama in še neki drug laški visokošolec. Pač pa so bili vsi trije fanatični Italijani. Adobati je celo dezertiral od svoje čete k D'Annunzijevim arditom na Reko in se proslavil pri tem nedoseženem bedaku. O zemljepisju vsi trije niso imeli pojma. Ko sem jim to očital, so se opravičevali, češ da so se učili samo italijanski zemljepis.

Ne vem, kako bi mogel zadostno izraziti svoje zaničevanje tej italijanski kulturi. Mogel bi povedati še več podatkov. Naj omenim le še časopisje. V nobeni deželi nimajo listi toliko vpliva na narod kot ravno na Laškem. Kriva je temu ljudska neizobrazba. Tu in tam se najdejo po vaseh osebe, ki znajo čitati. Okoli teh se zbere vsa vas in posluša vesti iz vsega sveta. Svoje sodbje si pri svoji omejenosti ne more nihče napraviti, zato sveto veruje vse, kar sliši. Kako pa pišejo laški listi, pa je našim državljanom dobro znano.

Pristopite vsi k Jugoslovanski Matici!

združili s katoliškimi poslanci iz Hrvaške; mislil sem, da jih je več. Eden od teh mi je rekel: «Prokleti Kranjac!» Ko nisem hotel plačati treh litrov vina, pa je takoj dostavil: «J..... ti Boga!» Jaz sem se pomiril, ker je imenoval Boga kot katoliški mož. Hrvatje so res dobri pivci, pa mi katoliški Slovenci jih daleč prekosimo! Pa kaj bi se hvalil, kar je pa je, in to ni noben napulj, mislim. Pili smo skupaj in so izračunili, da mora plačati vsak tri litre — izpil sem dobre štiri — med nama povedano — pa kaj mislite, liter je tukaj bil po 60 kron! Tega pa ne, sem dejal, in zato je bil Hrvat hud. Pokazal sem jim pa le, da se držimo mi Slovenci starih navad tako, kakor katoliške vere.

V Beogradu pa se je vse izpremenilo. Pije se tam prav malo in sobe v hotelu so po 100 kron in tako urejene, da ne veš, kam bi stopil ali legel, da bi kaj ne ponemaril ali polomil, ter ne veš, kam bi pritisnil, da bi bila luč ali tema in ne veš, kje bi se umil ali opravil svojo potrebo.

Politični pregled

Na torkovi seji narodne skupščine je povzel naš zunanji minister dr. Ninčič besedo o smrti papeža Benedikta XV., ki je umrl v nedeljo jutraj, in je izjavil, da ima pokojni papež za srbski narod mnogo zaslug,

ker se je za časa vojne pobrigal za srbske internirance in ujetnike v Nemčiji in Avstro-ogrske, da so dobivali gmotno pomoč od svete Stolice. H koncu svojega govora je pozval ministre poslance, ki so ga poslušali stoje, naj zakličejo pokojniku: Slava!

Za zunanjim ministrom dr. Ninčičem je odgovarjal finančni minister dr. Kumanudi na razna vprašanja

glede prometnega posojila.

Dr. Kumanudi je izjavil, da se 7 odstotno državno posojilo v znesku 500 milijonov dinarjev uporabi le za ureditev prometa (za popravilo in gradnjo železnic, pristanišč, cest itd.). Za te namene je uporabil prometni minister od cele vsote šele 82 milijonov dinarjev.

Te dni so se vršile na zasedenem ozemlju občinske volitve,

pri katerih so neodrešeni Slovenci zopet doživeli mnogo nasilja. V Trstu so fašisti in drugi italijanski nestrpneži razganjali slovenske volilce, tako da jih je le malo moglo oddati glasove. Vendar so se Slovenci po vseh občinah dobro držali. Mnogo glasov so dobili tudi komunisti in druge italijanske zmerne stranke, ki obsojajo nestrpnost. Te volitve pomenijo poraz italijanskih fašistov in nacionalistov,

zlasti slabo so se odrezali fašisti v Gorici, kjer so dobili od 40 občinskih svetnikov le 8. Slovenci so se najboljšje držali v goriškem okrožju.

Z Italijo naši računi še vedno niso poravnani. Iz Rima je dospel te dni v Beograd naš tamošnji poslanik Antonijevič. Kakor se trdi, je prihod g. Antonijeviča v zvezi z nadaljevanjem pogajanj z Italijo,

da se rešijo vprašanja, ki čakajo rešitve med nami in Italijo. Med drugim gre tudi za izpraznitev ozemlja, ki ga nam mora Italija po rapalski pogodbi še izročiti. V Beogradu so mnenja, da je Italija sedaj pripravljena povoljno rešiti vsa sporna vprašanja.

Zaradi tega sem imel koj prvo jutro velike sitnosti, katerih ne bom natanko opisoval, in sem moral vse plačati za snaženje ter sem se hitro poslovil od te nerodne gostilne. Iskal sem stanovanja, kakor sem mogel, po vsem velikem mestu, a nazadnje sem slučajno naletel na katoliškega Slovenca, ki je tukaj črevljar že dolga leta in pomaga katoliško cerkev po-metati. Ta vrli mož ima v predmestju malo hišo in zraven svinjak, katerega je po vojni prezidal v malo sobico, in to je meni odstopil za 20 dinarjev mesečno. Kaj mislijo, koliko si prihranim že samo na stanovanju za katoliško časopisje, ko imam 3600 dinarjev mesečno (120 dinarjev na dan kot poslanec! Pošlal jim bom tudi za škapulir, da mi ga pošljejo, ker ne vem, kake skušnjave me še čakajo tukaj.

Stanovanje toraj imam in po ceni, kar je glavno. Kaj zato, da ni v sobi ogledala in glavnika, saj imam na roki pet prstov, da se počesem, umijem se pa tudi včasih v kuhinji pri veseli ženi svojega hišnega gospo-

V soboto je končala v Šibeniku svoje delo naša komisija, ki je imela nalogo, da preišče, kdo je zakrivil, da je prišlo do spopadov med šibeniškim prebivalstvom in mornarji italijanskih vojnih ladij. Komisija je ugotovila, kakor se zagotavlja, da so šibeniške dogodke zakrivil Italijani,

ki so vsled svoje nestrpnosti izzivali na našem ozemlju. Izid preiskave se bo predložil beograjski vladi, ki bo rešila spor z italijansko vlado.

Izmed vseh nasledstvenih držav se nahaja danes

Avstrija v najobupnejšem položaju.

Tudi pri nas ni mnogokaj v redu, vendar pa se stanje v naši državi ne more primerjati z avstrijskimi razmerami. Avstrijska valuta je padla tako nizko, da dobimo že za okrog tri naše krone 100 avstrijskih kron. Avstrijska valuta pa bo še nadalje padala, ker izdaja Avstrija neprestano nekrit denar. Za ta slab denar Avstrija ne more nakupiti dovolj živil v inozemstvu. Ker se pridela doma v Avstriji zelo malo živil, se morajo danes revni sloji zlasti na Dunaju boriti z lakoto. Avstrijci beračijo za pomoč pri zapadnih veleilah, toda nihče se jih ne usmili.

Rusija je bila, kakor smo že zadnjič poročali, povabljen na svetovno gospodarsko konferenco v Genovi. Sedaj se Rusi bojijo te konference in boljševiški list «Pravda» svari pred genovskimi «volkovci». Na seji sovjetskih delegacij je izjavil ruski ljudski komisar za vojsko Trocki, da Rusija ne dopusti vmešavanja v rusko-finski spor.

Med Rusijo in Finsko je namreč spor glede mej. Trocki gotovo misli, da bi zavezniški v Genovi pregovorili Ljeninga, ki se ima udeležiti genovske konference, da bi pristal na gotove zahteve zaveznikov v finsko-ruskem vprašanju. Vendar pa je Trocki izjavil, da se Rusija mora udeležiti genovske konference.

Dopisi

Poljanska dolina. Občni zbor Sokola za Gorenjo vas-Poljane za leto 1922. bo v nedeljo 29. januarja ob 3. (15. uri) popoldne v Gorenji vasi v društvenem domu. Udeležba članov in članic je obvezna. Udeležite se občnega zbora vsi, da s tem pokažete, da znate ceniti prosvetno delo Sokola in da se po-

darja. Tako sem prav zadovoljen in stanovitno pričakujem boj s krivoverniki in neverniki v zbornici, za katere prošim Jihnega blagoslova in ostajam verni in pokorni

Janez Telebnik,
poslanec SLS.

Se nekaj! Bolezen Jihne gospodične kuharice ni tako nevarna, kakor se je nama zdelo, ker mi je moja tukajšnja gospodinja pravila (— je tudi katoliška Slovenka —), da ni boljšega zdravila za otekel popek, nego: dve dlaki od deviških oseb raznega spola in eden noht (tudi od deviške osebe) se sežge; pepel se dobro pomeša z mehkim kravjakom, segreje in od deviške osebe namaže na otekli popek. Je zelo močno zdravilo! Svetujem jim, naj vzamejo eno kocino iz brk kakega Orla in en las kake Marijine device, noht od Jihne roke in namažejo naj tudi sami, ker je najbolj zanesljivo! J. T.

A. ROJ:

Pisma klerikalnega poslanca svojemu župniku.

I.

Častiti g. župnik!

Jaz vzamem pero v svojo desno roko in Jim pišem, kakor sem obljubil, in poročam o svoji rajzi v daljni Beograd in kako tukaj peljamo visoko politiko. Že na vožnji do Zidanega mosta so se začele sitnosti, ker me niso vsi ljudje poznali, da sem poslanec katoliške stranke in me konduktar ni pustil v prvem razredu, ker sem kadil fajfo in po tleh pljuval. Pa na Zidanem mostu so prišli iz Maribora gospod Korošec in so nas vse katoliške poslance iz Slovenije vzeli pod svojo komando in vse tako uravnali, da smo bili v enem vagonu skupaj, in so nam povedali, kedaj moramo v Beogradu kimati, kedaj ugovarjati in vpiti, kedaj po mi-zah razbijati. Pljuval pa sem zdaj pri oknu ven. V Zagrebu smo se

polnoma zavedate dolžnosti in reda, ki ga vam naklada sokolski red in disciplina. Bratje, sestre, volili boste za to leto nov odbor. Ta odbor čaka veliko delo in težka naloga. Naše društvo je komaj poklicano v življenje, društveni dom bo treba še le dodelati. Tedaj dela in skrbi na vse strani. Zatorej glejte, da postavite za zdaj na čelo društva može, fante in dekleta, ki imajo trdno voljo povzdigniti društvo na ono stopnjo viška, ki ga mora zavzemati vsako sokolsko društvo. V nedeljo se prvič pozdravimo s sokolskim pozdravom: Zdravo! — Pri nas na Trati se bo vendar enkrat razširila šola iz dvo-razrednice v štirirazrednico, kar je že skrajni čas z ozirom na število otrok in tudi za današnje življenjske zahteve. Ta zadeva se je vlekla že več kot deset let sem. Četudi je bila večina starišev za razširitev, so znali klerikalci, pravzaprav župnik Brejc in njegov zvesti drug, župan Prešerc, stvar zavlačevati. Seveda župnik ni na škodi. Kaj pa on ve, kaj so otroci, kakšne skrbi napravljajo starišem, ki jih spravljajo h kruhu. Ravno tako je s Kumrom. On je med vojno obogatel in zdaj ima edino te skrbi, kako in kaj bi obračal, da se mu bo kup še povečal. Zadnji ponedeljek je bila občinska seja in na tej seji je prodril predlog občinskega odbornika in vodje demokratičnih odbornikov Frana Jelovčana z 12 proti 8 glasovi, da se še letos vse potrebno ukrene v šolskem poslopju in popravi, da se jeseni že lahko odpreta naslednja razreda. Za predlog sta glasovala tudi dva odbornika naspote strani, ki pač znata bolje ceniti napredek kot drugi župnikovi kimovci. Razveseljivo je to tem bolj, ker so po enega izmed teh dveh še med sejo poslali voz, da ga je pripeljal, a je kljub temu glasoval za dobro stvar in proti župniku, oziroma županu. Za Gorenjo vas, ki ima danes in bo imela tudi v prihodnje še dalje časa mnogo uslužbencev od finančne straže, carinarne, komande obmejnih čet, je vendar potrebna popolnejša ljudska šola. Kako je otroke drugam pošiljati, ve le ta, ki poizkusi sam. Pa kljub vsemu temu tako nasprotstvo! In zakaj? No, saj so sami na zadnji seji priznali, da v prvi vrsti zaradi liberalnih učiteljev. Lužar je priznal celo toliko, da bi se nič ne upirali, če bi bilo tudi deset razredov in če bi na teh učilo tudi deset kaplanov. Vemo, dobro vemo, g. župnik Brejc, česa se bojite. Pa vam povemo: Bojite se zavednosti. To je vse. Pa če se tudi z vsemi štirimi upirate, mi bomo le naprej silili, dokler ne dosežemo tudi pri vas, da se boste držali le cerkve brez vsake politične primesi. Tudi to bomo dosegli, o tem smo trdno uverjeni.

Planina pri Rakeku. Tu se širi vest, da nas bo zapustil naš nad vse nepriljubljeni g. župnik. Lahek bo ta udarec za nas in lahka bo ločitev. Tem večja in težja pa bo za g. župnika, ker se bo moral ločiti za vedno od planinske fare, dveh gruntov ter svoje in kaplanove bire, katere je užival. Težko, da bo imel na svoji novi fari tudi tako kakor je imel tukaj. Mi se bomo vdali v božjo voljo in bomo pretrpeli z lahkoto to »izgubo«, ker g. župnik nas je vedno učil potrpeti, ako smo se pritožili zaradi bire ali kaj sličnega. Nekateri hudomušneži pravijo, da takega župnika še ni bilo in ga tudi ne bo, drugi zopet trdijo, ako bi imel priti zopet tak kot je ta, je bolje da ne pride, in bi mi potem hodili moliti k sv. Duhu. Tam stoji cerkev prazna in nas ne bi nihče zmerjal s prižnice in izpraševal v spovednici, kaj bremo. Ko sta prišla pred kratkim mladenič in mladenka k njemu zaradi

oklicev, jih je nahrulil: »No, ali sedaj prideta, ko sta se naveličala tako živeti? Sedaj, ko Vama že voda v grlo teče itd.« Razume se, da s takim nastopom ne bo pridobil ljudi, in da vera peša zaradi takih duhovnikov. Dokler ne bodo ljudje pametni, toliko časa tudi duhovni ne odneha-jo, ker oni dobro vedo in poznajo pregovor, da pameten pri neumnem dobro živi. Dokler ljudstvo ne bo spoznalo takih izkoriščevalcev, kateri jim obetajo nebesa in vse najbolje na onem svetu, sami pa se bogatijo, debelijo, brezskrbno živijo na tem svetu, ker na oni svet prav malo mislijo. Gospodu župniku želimo srečno pot. Zapomni si naj, da je Planina bila samo ena, po kateri se mu bo še »kovcalo«. **Zupljani.**

Vodice. Okrajno glavarstvo v Kamniku bi napravilo mnogim družinam veliko korist, če bi dalo podrejenim organom strikten ukaz, gostilne v gotovih časih nadzorovati, kajti v občinah se nahajajo gostilničarji, kojim so naredbe glede policijske ure, točenje žganja, oddaja jedil in prenočevanja tujecev jako malo znane. Žganje se oddaja in toči tudi ob sobotah zvečer po 6. uri in ob nedeljah in praznikih navadno cel dan in še ponoči, policijska ura pa jim je deveta briga, za tuja nimajo navadno ne jedil in ne prenočišča in ne bleva za živino — le žganja in zabavljanja proti državi in Sr- bom takim gostilnam nikdar ne zmanj-ka. Koliko denarja zapravijo ljudje v takih gostilnah brezpotrebno in koliko gorja napravijo doma v družinah. Preklinja, kvanta in hujska se v do- tičnih gostilnah kar na debelo in to največkrat v prisotnosti gostilničarja. Ob nedeljah in praznikih po mašah vrejo moški kar trumoma v omenjene gostilne nad žganje in dobijo je pol- ljubne količine, in to vse se praktično na katoliški podlagi iz ljubezni do »bližnjega« in brez vsake kazni.

Bukovška občina pri Stični. Dopis v zadnji številki »Domovine« iz Kres- nice nas je toliko navdušil, da tudi mi povemo svetu nekaj iz našega poli- tičnega življenja. Začnemo z občinski- mi volitvami, pri katerih se je poka- zalo toliko političnega nasprotja, da posledice še danes čutimo. Vso kriv- do je nosil dosedanji župan Mulh, člo- vek šušteršičevega kalibra, ki se je v dejanju in nehanju naučil spoštovati klerikalizem od znanega voditelja ter ob času občinskih volitev hotel uvesti le eno kandidatko listo in sicer SLS. ter v to listo postaviti svoje pristaše, to je vse dosedanje občinske odborni- ke. Ker se je pa začela oglašati tudi nasprotna struja SKS., je možičku upadel pogum, tako da iz bojazni pred samostojneži ni hotel kandidirati tudi na listi SLS., ker je videl, da njegov ugled pada in se dosedanja sila ne more več vzdržati. Vodstvo in agita- cija za SLS. je prevzel S. ter v skr- beh begal od hiše do hiše, da je konč- no po velikem trudu izpolnil svojo li- sto. Enako je bilo z agitatorji SKS. ter so eden pred drugim lovili podpi- se. Nista pa bili dve nasprotni si listi izgotovljeni, se je vzdignil nov pro- rok ter zmagovalno razprostrl svoja krila nad okolico St. Pavelske vasi ter v par dneh podjarmil vse neraz- sodne volilce s sladkimi obljubami, da je edina rešitev za malega kmeta in delavca »Delavsko-kmečka repub- likanska stranka«, ali kakor so jo ljudje nazvali, komunistična stranka. A republikanskim voditeljem pa bese- da »komunist« ni bila po godu in bilo je slišati, da hočejo tudi pri sodnji iskati zadoščenja, če bi jih kdo ime- noval komuniste. Na ta način so vjeli nekaj nerazsodnih ljudi, ki so eden od drugega odvisni, ter s tem spravili skupaj do 40 volilcev. Prišel je med tem časom dan volitev, na katerih naj se zapečatj vsaj za 3 leta usoda ob- čine. Prvi so prišli na volišče klerikal- ci, agitacije ni bilo med njimi nobene, ker so vsi v svesti si svojega verske- ga prepričanja odločili svoje glasove. Nato je prišla gruča republikancev; le-ti so se vedli jako ponosno, glave so držali visoko v zrak ne oziraje se ne na desno ne na levo, vstavili so

se sredi občinske poti prisilno zbija- joč šale ter kmalu potem skupno pre- stopili volilni lokal. Težko stališče so imeli samostojni; tiho neopaženo so pritekli na volišče, boječe glasovali in urno odšli, ker se je čuvvar samo- stojne skrinjice-izneveril ter ostal do- ma, ker lista SKS. ni bila sestavljena po njegovi volji. Volitev se je konča- la s sledečim izidom: klerikalci 4, ko- munisti 4, in samostojni 2 mandata. Volitev župana se je vršila po običaj- ni navadi 8 dni po splošnih volitvah, ter je bil enoglasno s pomočjo samo- stojnih izvoljen nositelj liste republi- kancev g. Franc Balant posestnik v Zaborštu. Novoizvoljeni župan pa je takoj poslal na pristojno oblast izja- vo, da on ni komunist, pač pa pristaš SLS. Razumljivo je, da ta izjava ni pomagala. Zato ga je začelo skrbeti kaj bo z njegovim mandatom, ker on ni bil pozvan kot drugi župani na za- obljubo. Potrkal je na nekaj vrat, a povsod so mu hladno izjavili, da ča- kajo na povelje Beograda, kajti bil je samo Beograd kompetenten razso- jati o potrditvi komunističnih manda- tov. Nekaj časa po tem dogodku pa je okrajno glavarstvo dalo nalog sta- remu županu, naj dodatno k štirim razveljavljenim komunističnim manda- tom postavi sporazumno z volilci 4 nove kandidate, kajti po napadu na kralja (takrat regenta) in na ministra Draškovića so bili razveljavljeni vsi mandati izvoljenih na komunistični podlagi. Tedaj pa je posvetil nov ža- rek upanja. G. župan Mulh je zopet sprejel kandidaturu in napravil kom- promis med 6. očmi, kar je bilo obča- nom do zadnjega trenutka neznano. Ali končno zopet i to ni obveljal. Župan je sprevidel, da se ne vzdrži na površju, zato je sklical na dan 8. t. m. nove županske volitve, ki naj se izvršijo med starim občinskim od- borom iz l. 1911. Pri tej priliki je bil za župana izvoljen g. Anton Polon- čič iz Grma. Ker pa on ni sprejel žu- panske časti, se je kriza nadaljevala, ter se je povodom novih volitev na dan 15. t. m. definitivno končala in se je izvolil za župana g. Jožef Rojč, po- sestnik v St. Pavlu. Mož je sicer v taboru SLS., pa je priljubljen. Z njego- vo izvolitvijo dobe dobro podporo ob- činski reveži. Od novo izvoljenih ob- činskih odbornikov seveda sedaj ni prišel nobeden v poštev. Pozivljemo merodajne oblasti, da bi kaj podobne- ga nikoli več ne dopustile in skušale čimprej uresničiti ljudsko voljo, ker vse diši po starem kopitu in iz vrst davkoplačevalcev je čuti pritožbe, da bo prosilo prestop v sosednje občine, ker našete zmešnjave že vsem prese- dajo. Kaj in koliko je dosedanji žu- pan občini napravil dobrega (?) in ko- liko slabega (!), pa prihranimo za pri- hodnjč.

Selška dolina. Zadnji čas dobivamo Selčani zopet lepa vabila v obliki cer- kvenih davkov. Ta vabila se glasijo sledeče: »G. N. N. v Selcih. Za nova bronasta zvonova pri naši farni cerkvi prosim, da darujete za Vašo hišo 3000 ali 2900 kron. Selca, dne 15. januar- ja 1922. Janez Klepec, župnik. Bog Vam povrni.« Čudno se nam zdi po- biranje za cerkvene potrebe na ta na- čin. Saj se vendar pri vsaki stvari, kjer gre za ogromne vsote, mora se- staviti potreben odbor, ki garantira za to, da se denar pravilno uporabi. Pa- metni ljudje sploh ne marajo pobirati sami denarja, da se izognejo raznim očitkom. Kaj ko bi eventualni pre- ostanek porabil za agitacijo proti ti- stim, ki bi denar darovali? Sploh smo pa mnenja, da v teh neznosnih dragih časih ni najvažnejše pobirati za zvo- nove, saj za silo zadostujejo sedanj. ki že ves čas poveljne dobe zvonijo bogatim in revnim ter nikdo ne čuti, da bi preslabo zvonilo. Take vsote so veliko breme za naše posestnike, ki imajo malo dohodkov in že sedanje stroške težko zmagujejo; to bi bili dr- žavni davki za 10 let. Treba bi bilo predvsem gledati, da se kmetom do- hodki zagotovijo. — Zadnji čas se pri nas obnavlja živinorejska zadru- ga, ki je bila svoj čas prva taka za- druga v Sloveniji. Živinorejski nad- zornik je pregledoval živino in baje je ugotovil, da je živinoreja že skoro na ničli. Tukaj pa treba zastaviti vse

sile. Če pa se gospodu mudi za zvo- nove, mu svetujemo, da proda Kra- marjevo posestvo, ki cerkvi ni neob- hodno potrebno, ter naj za to kupi zvonove.

Kranj. Preteklo nedeljo zvečer se je pripetila pri nas tekom razmeroma kratkega časa že tretja smrtna želez- niška nesreča. Pri uvozu na progi med uvoznim signalom in postajo Kranj je povozil vlak, ki je prihajal iz Trziča, nekega na tiru ležečega človeka in mu odtrgal obe nogi. Po- nesrečenec je bil okoli 30 let stari samski kurilniški delavec Matej Cof iz Trziča. Težko ranjenega so pre- nesli takoj na postajo v Kranj, kjer mu je podelil železniški zdravnik dr. Šavnik prvo pomoč, nakar je bil od- peljan z vlakom v Ljubljano, a je že na potu umrl. Ponesrečeni Matej Cof je bil v nedeljo službeno prost in se je zato odpeljal v Kranj, kjer je ves dan popival. Kako je zašel na nave- deno mesto, ki je oddaljeno skoro kilometer od postaje, ni dognano.

Braslovče. Pri nas so naenkrat po- višali občinske doklade. Davki so že itak brez tega dovolj veliki, zdaj pa pride še to. Naš dekan hoče imeti popravljen farovž in farovška go- spodarska poslopja, za kar mora se- veda skrbeti občina. Zakaj pa hoče imeti dekan popravljen farovž, ka- teremu nič ne manjka in ki daje mnogo udobnejše bivališče nego ga ima marsikateri, ki mora sedaj pla- čevati povišane občinske doklade? Popravila niso toliko potrebna za- radi dekana samega, kakor zaradi kope njegovih sorodnikov, ki bivajo v farovžu. Za te njegove sorodnike pa plačuj cela fara. Skoro neverjetno je to, a je resnično. Čudne so raz- mere v naši fari, odkar se je preselil v večnost prejšnji priljubljeni dekan Hribernik. Dekan Hribernik je denar dajal ubožcem in ni imel nikoli po- sebnih potreb, sedanji dekan Med- ved pa kar vleče in vleče denar sku- paj. Nikoli mu ga ni dosti. Samo, kam deva ves denar, to bi mi silno radi vedeli. Ljudje, ki imajo z deka- nom opravka zaradi pruk v cerkvi in zaradi raznih drugih zadev, pri katerih je treba plačevati, se že kar zgražajo nad to čudno pohlepnost- jo po denarju. Saj vendar ne vzdržu- je s tem denarjem svojih sorodnikov! Redki so celo klerikalni pristaši, ki se ne zgražajo nad tem početjem. Res navdušen za dekana je menda le tisti občinski odbornik, ki je dejal, da bi bila velika čast za faro, če bi imela lep farovž. Če je že temu mo- žicu toliko za lep farovž, pa naj obrne sam svojo denarnico in strese bankovce dekanu v roke. Radi bi ga gledali, kako kisto bi se držal, ko bi tiščal bankovce dekanu, kateremu bi nasprotno žarela lica od denarnega navdušenja. Res, slabi časi so prišli nad nekdanjo tako miroljubno faro.

Nova Štifta pri Gornjem gradu. Bil sem pri Novi Štifi na božji poti. Čudim se, kako imajo Novoštiftani pobožnega in za molitev navduše- nega župnika. Vsako nedeljo molijo na prižnici za stariše, kateri baje ne privoščijo svojim otrokom pouka v krščanskem nauku in ne privoščijo prejetanja svetih zakramentov. Mis- lim pa, da gotovo stariši ne branijo svojim otrokom nikjer krščanskega nauka in prejetanja sv. zakramen- tov. Čudno se mi zdi, da g. župnik moli vse te molitve brezplačno in poleg tega še izmoli skoro polovico katekizma. Zakaj pa ne moli g. žu- pnik tudi za bolnike zastoj? Ali ti ne potrebujejo nič njegove molitve? Seveda brezplačno g. župnik teg- ne more moliti. Pri vsakem shodu e jezi in krega nad romarji. Zato o čim dalje bolj začeli opuščati baje

Kmetijski glasnik

GLAVNI POGOJ ZA VEČJE PRIDELKE.

Množina kakor tudi kakovost pridelka se ravna poglavitno po rodovitosti zemlje. Kraji, ki imajo bolj rodovito zemljo, imajo tudi bogatejše pridelke.

Rodovitost naše zemlje izboljšujemo v obče z gnojenjem in z obdelovanjem. Z obdelovanjem pripravljamo zemljo za setev in za uspešno rast. Z obdelovanjem pa vplivamo tudi na izboljšanje zemljin lastnosti in s tem vred pa na njeno večjo rodovitost. Zato pa ni vseeno, kako se zemlja obdeluje. Z dobrim orodjem in pravočasnim in pravilnim delom se zemlja veliko bolj obdelava in v svoji rodovitosti veliko bolj podpira, kakor pa, če smo površni in jo le za silo obdelamo. Poglejte na njive raznih svojih sosedov, da se o tem prepričate!

Bolj ko se prizadeva kmetovalec svojo zemljo skrbno obdelati, lepše uspehe ima na svojih njivah.

Še bolj izdatno kakor z obdelovanjem pa pospešujemo rodovitost zemlje z dobrim gnojenjem. Zato lahko rečemo, da je dobro in pravilno gnojenje glavni pogoj za doseg večjih pridelkov. Z rednim in dobrim gnojenjem najbolj vplivamo na izboljšanje zemljine rodovitosti. Ako se po raznih naprednih krajih hvalijo z večjo rodovitostjo zemlje in z večjimi pridelki, moramo pripisati te uspehe nadaljevalno dobremu gnojenju. Z rednim in dobrim gnojenjem bomo tudi pri nas največ dosegli. S takim gnojenjem ne vračamo zemlji samo tistih snovi, ki jih njej odvajamo z vsakoletnimi pridelki, ampak z dobrim gnojenjem pomnožujemo zalogo gnojilnih in redilnih snovi, obenem pa izboljšujemo vse druge lastnosti zemlje in njeno delavnost, s čimer se najuspešneje dvigne tudi vsa njena rodovitost in moč za proizvodnjo bogatejših pridelkov. Na ta način privedemo sčasoma tudi našo sedaj manj rodovito zemljo na višjo stopnjo rodovitosti. V taki zemlji se množi črna prst in z njo vred vsi tisti številni pogoji in tista jača delavnost, ki jo potrebujemo za povzdigo njene rodovitosti.

Po tej poti so prišli gospodarji po drugih krajih do bolj rodovite zemlje in po tej poti moramo tudi pri nas hoditi, če hočemo izboljšati in povečati naše pridelke. V dobrem delu in zlasti v nadaljevalno dobrem gnojenju imamo tista sredstva, ki nas privedejo do večjih pridelkov!

DELAJMO POSKUSE Z UMETNIMI GNOJILI.

Umetna gnojila so našim gospodarjem še vse premalo znana, premalo glede sestave in glede vrednosti kakor tudi glede učinkovanja pri raznih rastlinah. Zaradi tega se ne smemo čuditi, da jim premalo zaupajo in da je raba umetnih gnojil sploh manj razširjena, kakor bi bilo želeli.

Kakor je treba, da se umetna gnojila bolj splošno udomačijo, tako je pa po drugi strani vendarle treba tudi gotove previdnosti. Ni zadosti, da umetna gnojila učinkujejo in da se pozna njih ugodni uspeh v boljšem razvoju dotičnih rastlin. Treba je tudi, da se umetna gnojila izplačajo in da se pokaže tudi denarno večji uspeh. Danes je na to tem bolj gledati, ker so postala umetna gnojila draga in ker je znano, da ne pokažejo na vsaki zemlji enako ugodne uspehe, kar je tudi povsem naravno.

* Popravek vsled tiskovne pomote. V zadnji številki naj se čita na str. 4. namesto «v ledeni in suhi kleti» pravilno «v hladni in suhi kleti», dalje namesto «božjega počutka» pravilno «boljšega počutka», in namesto «stenju» pravilno «stanju».

Zato je pa naša naloga, da se z vrednostjo umetnih gnojil za naše razmere povsod seznanimo in da se prepričamo, koliko so vredni za izboljšanje naših pridelkov.

V ta namen je pa treba, da delamo gnojilne poizkuse. Ti poizkusi bi se morali povsod prirejati, in sicer v malem. Vsak boljši gospodar, ki mu je napredek njegove kmetije pri srcu, bi moral napravljati take poizkuse, in sicer zunaj na njivah, pri dotičnih sadežih, katerim želi pomagati z umetnimi gnojili. Za umetna gnojila naj se odloči v tem slučaju le en del tiste njive, ki je obdelana ali ki se ima obdelati za dotični sadež. Seveda je treba potem končne uspehe na tako gnojilnih prostorih točno primerjati z uspehi na negnojilnih prostorih in izkazati z računi nazadnje tudi denarni uspeh umetnega gnojenja.

Ob potrebnem zanimanju bi se bili lahko ti poizkusi že povsod delali in bi bilo danes vprašanje umetnega gnojenja lahko že bolj razčiščeno kakor je. Zlasti našim kmetijskim organizacijam, posebej kmetijskim podružnicam, pripada hvaležna naloga, da organizirajo gnojilne poizkuse z umetnimi gnojili. Kar smo v tem pogledu zamudili, naj se čim prej popravi!

Potrebno je, da se poučimo o dejanski vrednosti umetnih gnojil za različne kmetijske rastline in za različno zemljo in to se da najprej in najceneje doseči, ako napravljamo gnojilne poizkuse.

SADNI VRTOVI BREZ GNOJA.

Sadni vrtovi nam dajejo dvojne dohodka: travo in sadje. Pridelke krme je lahko prav bogat, če gnojimo sadni vrt. Po tri košnje lahko dobimo in več, če jih rabimo za zeleno krmo. Dohodki v sadju so pa v tem slučaju tudi lepi, kajti gnoj za leže travi in pomaga obenem tudi sadnemu drevju do večje rodovitosti.

Koder se sadnim vrtovom redno gnoji, tam lahko opazujemo večjo rodovitost sadnega drevja. Posebno ugodno vpliva na sadnih vrtovih gnojilnica.

Pri nas se gnojenje sadnih vrtov rado opušča ali se pa izvršuje na način, da ne more biti nobenega pravega uspeha. Mislim namreč na to navado naših gospodarjev, da pušča gnojilnico iz hleva naravnost odtekati na sadni vrt (ki leži seveda zadaj za hlevom). Na ta način se pa slabo gnoji. Mesta ob gnojilnici jarku so v tem slučaju pregnojena. Na takih mestih raste potem bohotno ščavje, paličaste kobulnice in druga malovredna zelišča. Na ta način se gnojilnica trati. Po vsem drugem prostoru se pa gnojilnica komaj pozna in je vse gnojenje premalo izdatno in tudi neenakomerno.

Še slabše pa ravna tisti gospodarji, ki sadnih vrtov sploh ne gnoje in jih prepuščajo zgolj svoji usodi in ki se zanašajo zgolj na «sadno letino», od katere je po njihovem mnenju vse odvisno. Po takih vrtovih ne more biti pravega uspeha, ne pri košnji, ne pri sadju. Zato se pa ni čuditi, da so po takih vrtovih letine tako redke in tako neredne. Brez gnojenja ne more biti ne sadja ne trave, ker ima zemlja premalo moči, da bi zalagala sadno drevje s potrebnim življenjem. Pomanjkanje v zemlji se kaže tudi v pomanjkanju sadja in trave. Nasprotno opazujemo po tako zanemarjenih sadnih vrtovih slabo rast, mah, lišaje in kar je

še s tem v zvezi. Slabo rastoče drevje je tudi boleznim bolj podvrženo, tako da je škoda na vse strani velika.

Ne puščajmo tedaj sadnih vrtov brez gnoja, ampak dajmo jih redno gnojiti vsako leto! Uverjeni smo lahko, da nam bodo v tem slučaju hvaležno povračali to delo, kakor ga povračajo po drugih deželah, kjer so se navadili gospodarji redno gnojiti svoje sadne vrtove in kjer se leto za letom hvalijo s svojimi ugodnimi pridelki.

MLEČNOST NAŠIH KRAV.

Pri kravah moramo gledati v prvi vrsti na mlečnost, kajti z mlekom nam danes največ koristijo. Glede mlečnosti so pa naše živali kaj različne. Tako nam dajejo nekatere krave komaj po 1000 l mleka, druge po 1500 do 2000 l, in sicer ob enakih pogojih in pri enaki teži. Ta različna mlečnost se ravna v prvi vrsti po naravnem svojstvu posameznih živali t. j. po naravnem razvoju mlečnosti, ki je lastna posameznim živalim.

Ker se mleko danes lahko prodaja in dobro prodaja, nam ne sme biti vseeno, koliko nam krave molzejo. Na vsak način se moramo brigati, da nam krave použito krmo čimbolje vnovčijo in da redimo zaradi tega kolikor mogoče dobre mlekarice.

Dobra molzna krava nam mora dati saj štirikrat toliko mleka kakor je težka, tedaj pri teži 500 kg saj 2000 litrov, oziroma kg mleka. Prav dobre molznice nam dajejo tudi po petkrat in tudi šestkrat toliko mleka, kakor so težke, tedaj v tem slučaju po 2500 do 3000 l mleka. Težje živali nam dajejo toliko več. V Švici n. pr. tudi po 5000 do 6000 l mleka.

Te razlike se močno poznajo v denarnih prejemkih, kajti če molze ena krava n. pr. samo 1000 l, druga pa 2000 l, znaša ta razlika pri ceni mleka po 5 K liter, celih 5000 K! To je pa velikanska razlika, ki je ne smemo prezirati.

Če vzamemo, da traja molzna doba pri kravi na leto 300 dni, tedaj nam molze krava, ki daje vsega skupaj 2000 litrov mleka na leto, povprek na dan po 6-6 l (2000 l : 300), kar je v naših razmerah in povprečno dosti lep uspeh.

Razen po naravnih svojstvih posameznih živali se pa ravna mlečnost poglavitno po krmi, ki jo pokladamo molzni živini. Zato pa lahko rečemo, da je različna mlečnost, ki jo nahajamo in opazujemo pri naših kravah, pripisati tudi različni krmi, ki jo pokladamo tem živalim. In prav v dobri krmi moramo zazreti pri nas tisto sredstvo, s katerim treba pred vsem pospeševati in izboljševati mlečnost naših krav. Dobre molznice je težko kupovati in težko prebirati, ker jih nihče rad ne prodaja ali pa zamenja. S skrbnim odbirom domačih živali in s pomočjo dobrih plemenjakov si jih moramo vzgajati in z dobro rejo in stregbo izpopolniti, da postanejo dobre in prav dobre molznice!

NAŠE NAPAKE PRI REJI PLEMENSKIH SVINJ.

Naši kraji in naše posestne razmere so ugodne za rejo plemenskih svinj, ki je zaradi tega tudi tu in tam razširjena. Ta reja bi bila pa lahko bolj uspešna, ako bi vpoštevali vse to, kar je za rejo takih svinj važnega in potrebnega.

Predvsem delamo to napako, da držimo svinje vse preveč v svinjari in da jim nudimo vse premalo prilike za gibanje na prostem in za pašo. Plemenske živali morajo ven! Zaprta reja takih živali je pa naravnost kvarna. Če tiče živali leto in dan po svinjari in pridejo le takrat

pot, kar pa gotovo ni na korist cerkvi. Velika sloveča božja pot je bila Nova Štifta pri prejšnjem g. župniku, in tudi cerkev si je pridobila precejšno premoženje, kar se je sedaj vse znatno skrčilo. Pri krstu ima g. župnik tri razrede: prvi, drugi in tretji razred. In zakaj vse to? Ali si otrok, ki je krščen v prvem razredu, pridobi največ milosti za nebesa, v drugem manj in v tretjem najmanj? Ali je učil Kristus, ko je govoril svojim apostolom: «Pojdite po vsem svetu in učite vse narode in kršćite jih v tri razrede!» Ali misli g. župnik, da bodo nebesa tudi razdeljena v tri razrede? Tukaj uči on, da bomo pred božjim obličjem vsi enaki, a po njegovih dejanjih bi morali soditi, da to ni tako. Po duhovnih vera gor' in po njih gre vera dol'. Amen.

Romar.

Oplotnica. Pri državnih kakor tudi pri občinskih volitvah so nam naši nasprotniki zvonili k pogrebu in trdili, da bomo demokracijo popolnoma skasiljali, toda demokratov noče biti konec. Dne 15. t. m. se je vršil občni zbor krajevne organizacije JDS. v Oplotnici. Naredil se je delovni program organizacije, kako se bo v bodoče delovalo. Stvarno in premišljeno so gospodje razvijali svoje načrte, in če se bo to vse storilo, imamo lepo bodočnost pred seboj. Pri volitvah od bora so bili soglasno izvoljeni za predsednika g. Fran Petelinšek, kolar in posestnik, za podpredsednika g. Avgust Verbič, gozdarski upravitelj, za tajnika g. Ignac Pukl, posestnik, za blagajnika g. Jožef Lipuš, posestnik in gostilničar. Odborniki so: g. Fran Obrul, posestniški sin, g. Ferdo Hahle, trgovec z lesom, g. Ivo Rudolf, trgovec z lesom, in namestnik g. Anton Meliva, gozdarski adjunkt. Inena od bora nam jaunčijo, da se bo organizacija v bodoče še bolj razvila in delovala.

Potenšak pri Ptuj. Našemu Poplatniku raste zopet greben. Niso še minuli trije meseci, ko je ta do skrajnosti nepriljubljeni duhovnik obljubil pri škofijskem ordinariatu v Mariboru, da se bo potrudil poravnati s svojimi farani, že zopet muči in šikanira ljudi, kjerkoli mu je mogoče. Tako zaračunava čudni zastopnik katoliške cerkve razne poroke in pogrebe, da se radi prevelikih stroškov marsikateri ne upa poročiti. Ljudje božji, pomislite, da Kristusov namestnik zaračunaj za to, da nese svoj, iz naših žuljev rejen trebušček na 8 minut od cerkve oddaljeno pokopališče na izprehod, beri in reci 700 kron. Pa ko bi se gospod Poplatnik ob taki priliki vsaj spodobno obnašal! Ko so namreč zadnji soboto pokopali posestnika Hrga, katerega poslednja želja je bila, da mu domači pevci zapojejo na grobu žalostinko, začne naš Poplatnik ob odprtem grobu kričati, kakor bi ga kdo na meh drl, da se brez njegovega dovoljenja ne sme peti. No, hvala bogu, bili so tudi možje navzoči, ki se ne vstrašijo še tako divjega popovskega razsajanja. Škofijski ordinarijat v Mariboru pa si usojamo vprašati, ali spada razgrajanje duhovnika ob odprtem grobu tudi k naukom svete katoliške cerkve! Še bolj ponižno pa vprašamo skrajno nepriljubljenega župnika Poplatnika, če je potrebna pismena prošnja za dovoljenje popevanja žalostink na pokopališču ter, če bi zadostoval na prošnji kolek za 5 dinarjev. — Farani.

Zalost.

Pogreba velikega bogataša barona Lionela Rotšilda (Rothschilda) se je udeležil tudi neki ubog star mož, ki je zelo presunljivo plakal.

«Zakaj se jočete tako,» ga je vprašal eden pogrebcev, «saj vendar niste sorodnik pokojnika».

«Ravno zato, ker nisem njegov sorodnik, mi je strašno hudo,» je odvrnil stari mož.

ven, kadar se svinjaki kidajo, potem ne moremo pričakovati ugodnih uspehov. Izkušnje nas uče, da so svinje v tem slučaju manj rodovitne, da so slabše dojke in da so tudi boleznijo bolj podvržene. Pri taki zaprti reji se tudi praseta slabše razvijajo. Plemenska svinja mora ven, se mora zadostno premikati in po možnosti pasti. Taki mali ograjeni prostori, kakor jih imamo tik naših svinjakov, ki so pravcata svinjska gnojišča in nič drugega, nudijo premalo prilike za gibanje. Take živali potrebujejo več prostora, na dvorišču, na bližnji trati, da se zadostno izprehodijo in da lahko tudi nekoliko po zemlji rijejo. Vse to je prasičji naravi potrebno. Pri taki reji se živali dobro počutijo, ostanejo zdrave in vse bolj sposobne za plemensko rabo. Uvažujmo to in skrbimo, da pridejo plemenske svinje zadosti ven in da se, če le mogoče, tudi pasejo! Vse to zahteva uspešna reja, zahtevajo pa tudi naši stisnjeni in temni svinjaki, ki nikakor ne zadovoljujejo potrebe plemenih živali. Čim slabši so svinjaki, tem bolj je treba skrbeti za premembo na planem.

So pa še druge napake, ki jih delamo pri reji plemenskih svinj.

In danes opozarjam na to napako, da se vodijo po plemenu tudi premlede svinje, ki še niso dosti razvite in dosti dorasle. Ta napaka se še tu in tam dogaja na veliko škodo dotične reje. Prezgodaj vbrejene mladičce ne le ne dajejo zadosti krepkega zaroda, ampak ga navadno tudi preživljati ne morejo. Če ni svinja razvita, tudi praseta ne morejo biti razvita. Navadno so taka praseta slabotna in zanikarna, se slabo redijo in tudi rada poginejo, tako da imamo navsezadnje poleg mnogega truda in stroškov — samo izgubo. Ta napaka se še huje maščuje, če je tudi merjasec slab in za plemo premalo sposoben. Mlada svinja je za plemenjenje godna, ko je 8 do 10 mesecev stara in pozneje, kar se ravna tudi po tem, kako je živотно razvita. Šele v tej starosti naj se pripušča, in bo več sreče pri mladičih.

ODBIRANJE JAJC ZA VALJENJE.

Naše perutninarstvo potrebuje napredka. Začeti pa moramo pri korenini. Kokoši nam koristijo največ z jajci. Čim več jajc in čim lepša jajca nam kokoš znese, temveč je vredna za plemo in tudi za užitek. Šele v drugi vrsti gledamo na to, koliko je vredna za prirejo piščancev in koliko za meso. Naše domače kokoši so zelo različne jajčarice. Imamo živali, ki v drugem ali tretjem letu znesejo komaj po 70 jajc, pa tudi take, ki dajejo na leto po 120 jajc in še več, tudi po 160 do 180 jajc.

Če hočemo našo rejo in z njo vred tudi njene prihodke izboljšati, potem nam ne sme biti vseeno, od kakih kokoši jemljemo jajca za valjenje. V tem slučaju ni zadosti, da gledamo samo na lepoto in težo jajc in pa na to, da so sveža, ampak treba je gledati na to, da jih jemljemo od najboljših naših kokoši, kajti po jajcih se prenašajo lastnosti tudi na zarod. Od slabih kokoši ne moremo zahtevati zaroda, ki bi se odlikoval po posebni rodovitnosti. Važen je pri tem seveda tudi vpliv peteline, kajti s slabimi petelini se kvari plodovitost dobrih jajčaric. Škoda le, da se pri nas vpliv petelina rado podcenjuje in zato rado premalo vpoštevata od strani naših gospodinj. Ni zadosti, da so jajca oplojena, treba tudi, da so oplojena po dobrih plemenjakih in takih, ki niso sorodne krvi!

Če hoče gospodinja vplivati z odbranjem jajc na zboljšanje reje, potem mora predvsem svoje kokoši do-

bro poznati. Ni zadosti, da se vzamejo iz peharja le najlepša jajca od zadnjega tedna, ampak treba, da se odberejo od najboljših jajčaric, če so tudi nekoliko starejša. Po takih živalih lahko pričakujemo zarod, ki bo ravno tako dober in, če imamo dobre peteline, lahko še boljši kakor so matrne živali.

Za valjenje je dalje najbolje odbirati jajca kokoši, ki so v drugem in tretjem letu starosti, ker so v tem času kokoši najbolj nesne in dajejo najlepša jajca. Pri jajcih samih je pa gledati, da so povsem pravilno razvita, tako glede oblike kakor tudi glede lupine. Lupina bodi gladka in čista. Jajca morajo biti samo ob sebi umevno tudi dobro oplojena in po možnosti sveža. Več ko 14 dni stara jajca niso več povsem zanesljivo dobra.

Če nimamo doma dobrih kur, je prav, če si preskrbimo jajca za valjenje od sosed, ki je znan zaradi svoje uspešne reje ali pa iz znanih perutninskih vzrejalšč.

Gospodarstvo

VINARSKI IN SADJARSKI TEČAJI.

Državna kmetijska šola na Grmu priredi tekom leta 1922. vinarske in sadjarske tečaje, in sicer:

I. Vinarski tečaji:

Dne 15. in 16. februarja: pouk o napravi novih vinogradov in režnji vinske trte.

Dne 23. marca: pouk o suhem cepljenju, stratificiranju, vlaganju in saditvi trt.

Dne 14. junija: pouk o zelenem cepljenju trt in zatiranju škodljivcev.

II. Sadjarski tečaji:

Dne 9., 10. in 11. marca: pouk o vzgoji sadnega drevja v drevesnicah, napravi sadovnjakov, oskrbovanju in cepljenju sadnega drevja.

Dne 15. junija: pouk o okuliranju sadnega drevja in zatiranju sadnih škodljivcev.

Dne 14. in 15. septembra: pouk o uporabi sadja.

Pri tečajih poučujeta ravnatelj B. Skalicky in strokovni učitelj Fr. Hafol. Pouk je teoretičen in praktičen. Priglasitve sprejema do 14. februarja ravnateljstvo drž. kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu.

USPEHI SADNIH OGLEDOV.

Minulo jesen je priredil oddelek za kmetijstvo pokrajinske uprave za Slovenijo po svojih strokovnih organih več sadnih ogledov po Sloveniji z namenom, da se prouči, katere pomološke in domače sadne vrste so kljub skrajno slabi sadni letini vendarle povoljno obrodile.

Sadni ogledi so se izvršili v Smarjeti, Zabnici, Pišecah, Globokem, pri Sv. Petru na Medvedjem selu, v Ptuj, Mariboru in Guštanju.

Vobče so bile razmere za prirejanje takih ogledov precej neugodne. Ponekod je bilo spričo preslabe sadne letine malo zanimanja, ponekod pa je sadje dozorelo že mesec dni prej kakor običajno, zaradi česar so se vršili ogledi deloma prepozno. Splošno slabo razporeditev kmetijskega prebivalstva spričo nenavadne suše je kočno enako slabo vplivalo na udeležbo pri teh prireditvah.

Kljub različnim oviram pa se je vendarle dognalo, da so nekatere znane in že uvedene pomološke vrste vzlic neugodni pomladi in katastrofalni suši vsaj deloma obrodile (tako kanadska, maščangar, bobovec, šampanjska reneta i. dr.). Proučilo se je tudi nekaj domačih vrst, ki so vredne, da se razmnožujejo in širijo po dotičnih sadnih pokrajinah (kakor trdika, vidvanjka in druge).

Da se doseže v tem oziru boljši uspeh, se bodo v prihodnje prirejale po večjih središčih posameznih sadjarskih pokrajin majhne krajevne sadne razstave, na katerih se bodo določali točno sadni izbori za dotične pokrajine. Prirediti bo treba tudi posebne razstave za češnje, moštnice, orehe in breskve.

== Vrednost denarja. Dne 24. t. m. se je dobilo: za okoli 3 naše krone 100 avstrijskih kron, za 44 do 45 naših kron 100 madžarskih kron, za 590 do 600 naših kron 100 češkoslovaških kron, za 302 do 303 naše krone 1 dolar, za 1320 naših kron 100 laških lir, za 148 naših kron 100 nemških mark, za 2150 naših kron 100 francoskih frankov.

== Žitne cene. Pretekli teden se je tržila na Hrvaškem pšenica po 1520 do 1540 K, koruza po 1120 do 1150 kron, oves po 970 do 1000 K. Za bosenski oves se je zahtevalo že 1020 do 1030 K.

== Vinske cene v Banatu. Bela vina v kleti stanejo 37 in pol dinarja po hektoprocantu do 10 % alkohola, za močnejša se zahteva 40 do 42 dinarjev po hektoprocantu. Otelo (črno) stane 45 dinarjev po hektoprocantu. Kupuje se malo.

== Žitne cene na Poljskem. Na Poljskem stane 1 kg pšenice 105 do 110 poljskih mark, 1 kg koroze 92 do 93 poljskih mark. V naših kronah bi stalo torej na Poljskem 100 kilogramov pšenice 1250 do 1300 kron.

== K naši lesni trgovini z inozemstvom. Kakor poroča naša delegacija iz Smirne, je bil doslej brezuspešen ves trud, pripraviti tam trg za naš les. V zadnjem času se je končno posrečilo dobiti naročilo za 400 m³ stavbenega lesa, toda se ni mogla dobiti ladja, ki bi les odpremila. Veliko konkurenco nam dela v gradbenem lesu Rumunija, ki ga prodaja po 12 do 13 turških funtov za 1 m³, dočim naši trgovci zahtevajo 200 italijanskih lir. V zadnjem času prihaja na smirski trg tudi švedski les.

== Državne blagajne morajo sprejemati petdinarske bankovce. Nasproti vsem, da državne blagajne ne sprejemajo več petdinarskih bankovcev, izjavlja finančna delegacija v Ljubljani, da morajo finančna (deželna) blagajna in vsi davčni uradi sprejemati petdinarske bankovce, dokler ne dobijo od finančne delegacije kakega drugega navodila.

== Ustanovni občni zbor mednarodne trgovsko-spedicijske delniške družbe «Orient» se je vršil 19. t. m. v Mariboru. Družba «Orient», ki ima centralo v Mariboru, je osnovala v Ljubljani svojo podružnico (Sodna ulica 3). Nadalje ima ekspoziture v Beogradu, Zagrebu, Subotici, Bakru, Barošu, Rakeku in na Jesenicah. Družba «Orient» je stopila v interesno skupnost s spedicijsko tvrdko «Čechoslavijo» v Pragi, ki ima nad 20 podružnic, in s spedicijsko tvrdko August Dworschak na Dunaju. V upravni svet sta bila med drugimi izvoljena za predsednika g. Janko Tavčar, industrijalec v Mariboru, in za podpredsednika g. Anton Kolenc, veletržec v Celju.

== Naše železnice. Ministrstvo za promet objavlja sledečo statistiko naših železnic: Naša država ima 8085 km železniške proge. Od teh odpade na zagrebško direkcijsko slovenijo 2782 km. Kar se tiče privatnih železnic, znaša dolžina njihovih prog 1200 km. Dolžina vseh prog znaša torej v državi 9285 km. Ako se upoštevajo še nedovršene proge Niš-Knjaževac, Bosanski Novi-Bihač in nekatere druge privatne proge, znašajo vse proge nad 9500 km. Na državnih železnicah je okoli 80.000

uslužbencev, na privatnih pa nad 15 tisoč. Za promet imajo državne železnice 1392 lokomotiv in 28.560 vagonov, za ozkotirne proge pa 431 lokomotiv in 7198 vagonov. Na privatnih železnicah je 458 lokomotiv in 6743 vagonov.

== Izplačanje zavarovalnin inozemskih zavarovalnih družb. Odeležje za izvršenje mednarodnih dogovorov v zunanjem ministrstvu priporoča onim, ki so se zavarovali, da do končnega rešenja tega vprašanja plačajo premije v jugoslovanskih kronah, oziroma ako zavarovalna družba ne bi sprejela premije v dinarjih, da jih deponirajo pri sodiščih in da družbo o tem obvestijo. Izplačanje dospelih zavarovalnin naj se ravno tako zahteva v jugoslovanskih kronah, a izplačanje v avstrijskih ali madžarskih kronah naj se ne sprejme.

== Iz seje načelnikov obrtnih združenj. V prostorih zveze obrtnih združenj v Ljubljani so se vršila posvetovanja načelnikov posameznih obrtnih združenj, katerim je predsedoval predsednik zveze Engelbert Franchetti. V imenu trgovske in obrtniške zbornice je bil prisoten konceptni pristav dr. Ivan Pless. Razpravljalo se je o davku in o cenilnih komisijah. Obširna debata se je tudi vršila o vprašanju uvedbe deveturnega delavnikarja. Končno se je sklenilo, da se dne 5. februarja skliče v Mestnem domu velik javen shod samostojnih obrtnikov s sledečim programom: 1.) Ugovor proti odmeri osebne dohodnine, davka na vojne dobičke in poslovni promet. 2.) Izvrševanje različnih obrti v državnih delavnicah. 3.) Raznoterosti.

== Velik shod dolenskih obrtnikov, obrtnih druženj in organizacij bo dne 5. februarja v novomeškem «Narodnem domu». Obrtniki, vsi na shod!

== Za Obrtno razstavo v Mariboru, ki se bo vršila meseca septembra, vlada veliko zanimanje. Računa se, da bo približno 500 razstavljalcev. Razstavo priredi slovensko obrtno društvo, kakor smo že poročali.

== Dobava brona. Ravnateljstvo državnih železnic v Sarajevu razpisuje dobavo raznovrstnega brona. Pismene ponudbe je vložiti najkasneje do 20. februarja do 12. ure opoldne. Predmetni razpis je na vpogled v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

== Nemški železniški vagoni prispele. Pred par dnevi je prispela iz Nemčije prva partija železniških voz na račun nemške vojne odškodnine. Na meji je ta transport nekaj dni zastal, ker je carinarna zahtevala, da plača država carino za uvožene železniške vozove. Šele po nalogu finančnega ministra so bili vagoni prepuščeni preko meje.

== IV. mednarodni vzorčni sejem v Pragi se vrši letos v času od 12. do 19. marca 1922.

Sokolstvo

Sokol v Višnji gori ima redni občni zbor dne 29. januarja ob 3. uri popoldne v svojem domu.

Sokol v Logatcu ima občni zbor 29. t. m. pri br. Riharju v Gornjem Logatcu ob pol 16. uri.

Sokol v Dobu poroča: O priliki godovanja g. Antona Videmška sta darovala za Sokola v Dobu gg. J. Birk in I. Matičič vsak po 100 Din. V isti namen se je nabralo med gosti g. Antona Sameja 50 Din 75 p.

Sokol v Ljutomeru ima v nedeljo 29. t. m. ob 14. občni zbor v telovadnici meščanske šole.

Sokol v Ptuj ima občni zbor 28. t. m. ob 20. v spodnji dvorani Narodnega doma.

Beleške

+ **Sestanek krajevne organizacije JDS v Hrastniku** se je vršil v nedeljo v gostilni gosp. Dolinška. Bil je lepo obiskan. Zlasti mnogo je bilo obrtnikov in delavcev. O političnem položaju in programu JDS je poročal dr. Kramer, katerega izvajanja so bila sprejeta z velikim odobravanjem. O obrtniških zadevah je govoril gosp. Rebek iz Celja, o organizaciji pa tajnik JDS. Tudi ta dva poročila so navzoči glasno odobraval. Sestanek, ki ga je lepo vodil predsednik organizacije JDS šolski ravnatelj Gnus, je trajal nad tri ure ter napravil na vse navzoče, tudi na nasprotnike najlepši vtis.

+ **Cita spet na varnem.** Razcesarica Cita, ki je zdaj za časa bivanja v Švici hotela poskusiti s spletkami svojo srečo na Madžarskem, je morala zopet nazaj na Madeiro. Če se je sedaj končno udala v svojo uso, je pa težko verjetno, ker je, kakor pravijo, zelo odločna ženska. Karlu, ki je pijanček, je pa gotovo postalo dobro vino važnejše vprašanje, nego vprašanje madžarske krone.

+ **Davki.** Z dežele prihajajo tožbe, kake davke da treba plačevati. Vsi, ki nam pišejo, pa vendar razumevajo, da je danes položaj tak, da je davke treba plačevati, če nečemo, da država ne izdaja še nadalje nekrit denar za svoje potrebe. Vsi pametni ljudje se zavedajo, da bi z neprestanim tiskanjem bankovcev izgubil naš denar stalno na veljavi, s čemur bi rastla draginja v neizmernost. Boljše je plačati večje davke in imeti prihranjen denar v boljši vrednosti, nego plačevati malo davkov in imeti veliko popolnoma brezvrednega denarja. Bodočnost bo pokazala vsem, ki tega ne verjamejo, oziroma ne pojmujejo, da imamo prav. Napredni in zato razumnejši ljudje to uvidevajo, toda ne razumejo, zakaj je treba še drugih dajatev, tako za biro, za popravila farovžev itd. Ponemod so bire, katere je treba plačati v denarju, naravnost neznosne, in ljudje obupujejo nad tem bremenom. Zaradi enega samega človeka, ki se imenuje božji namestnik, naj trpi in strada vsa fara. Zakaj pa je treba božjemu namestniku takšne razkošne udobnosti na tem svetu. Naj se mu da toliko, da se bo lahko pošteno preživljal. Za pošteno preživljanje pa ni treba kar cele fare odreti na meh. In ravno taki božji namestniki najbolj hujskajo v listih in govoru proti državnim davkom. Mislijo menda, da bi bilo boljše, če bi tiste vsote za davke spravili rajše v svojo lastno malho. Ljudje, ki znajo misliti, se nepotrebnim dajatvam farovžu upirajo, toda davke plačujejo, četudi ne lahko, ker vedo, da dajo državi, ki jim to vse vrne na drug način. Saj je vendar v vsaki državi potreben red, ki omogočuje mirno in varno življenje prebivalstvu. Pomislimo samo, da bi pri današnjih razmerah razširjajoče se propadlosti, ne mogla n. pr. vzdrževati in plačevati država dovolj varnostnih uslužbencev, kako bi pri nas izgledalo. Bilo bi vse polno roparskih tolp, da bi ne bil človek nikjer varen. Za red v državi in za varnost nas vseh je treba denarja. Oni, ki hujskajo proti davkom, so bedaki ali pa lopovi.

+ **Razmejitve z Rumunijo.** V Temišvaru sta se sestali jugoslovanska in romunska parlamentarna delegacija, da na prijateljski in sporazumen način rešita razmejitveno vprašanje in odklonita zadnje težkoče, ki so doslej ovirale končni rezultat. V političnih krogih prevladuje mišljenje, da bo romunska delegacija pristala na jugoslovanske predloge.

RAZGOVOR DVEH RUDARJEV

Trbovlje, 23. januarja.

Miha: «Lažnivi Kljukec je zapisan v rdečo knjigo!»

Tone: «Ali res?»

Miha: «Sitar mi je pokazal knjigo, ko je bil še naš voditelj!»

Tone: «Ali se ne boji nadpastirja?»

Miha: «Plačal je tudi tisto krono!»

Tone: «Res?»

Miha: «Saj lahko, ko mu mi namosimo za razne farbarije na tisoče kron!»

Miha: «Rekel je, da raje voli komunisto nego demokrata!»

Tone: «Zakaj neki?»

Miha: «Nam tako pravi, demokratu pa narobel!»

Tone: «Aha!»

Miha: «Volil bo pa klerikalca, ker drugega ne sme!»

Tone: «Markovič je pravil, da pravoslavni duhovniki volijo, kogar hočejo!»

Miha: «To je res; ker so v tem oziru popolnoma svobodni!»

Tone: «Pa oženjeni so pravoslavni duhovniki in otroke imajo kakor mi?»

Miha: «Zato čutijo z ljudmi in poznajo družinske skrbi! Naš Kljukec pa se nam brezskrbno smeje pri ogromnih dohodkih, nas farba, kolikor se mu ljubi in mi mu nosimo denar v brezdanjo bisago za krst, poroko, pogreb, mašo, očenaše, cerkev, kaplanijo, farovž, klopi, sveče, zvonove, svinjake itd. itd.»

Tone: «Menda smo res bedaki!»

Miha: «Nemara!»

Tone: «Saj si ne moremo pomagati, ker je tako vpeljano!»

Miha: «Pod Avstrijo je bilo, a zdaj ni!»

Tone: «Kaj je treba storiti?»

Miha: «Izpodnesti rimskim hlapcem tla!»

Tone: «Kako se to naredi?»

Miha: «Kakor so naredili prosvetljeni in v resnici napredni Čehi, katerih valuta gre vedno gor! Ali smo mi preneumni za to?»

Tone: «Menda res, ker tudi naša valuta pada!»

Novosti

* **Bodoča rezidenca kraljevskega para.** Minister za gradjevine g. Velja Vukičević je ogledal prošlo nedeljo novi dvor. Oprema kraljevskega dvora je že tako napredovala, da bo delo v kratkem končano. Zachele so se že nameščati zaves, tako da bo novi kraljev dvor v prvi polovici meseca marca popolnoma gotov.

* **Oporoka kralja Petra.** V Beogradu se je sestavil državni odbor pred katerim bo te dni odprt testament kralja Petra. Poleg testamenta v zapečateni kuverti, se nahaja poslednje sporočilo Petra Velikega Osvoboditelja njegovemu nasledniku na prestolu. Člani odbora so: predsednik vlade, predsednik kasacijskega sodišča in predsednik državnega sveta.

* **Pokrajinski namestnik gosp. Ivan Hribar** je tako obolel, da je moral v posteljo.

* **Sožalje naše vlade povodom papeževe smrti.** V imenu kraljevske vlade je včeraj minister za vere dr. Krstelj izrazil papeškemu nunciju v Beogradu Cherubiniju sožalje povodom papeževe smrti. Minister notranjih zadev je istočasno naročil pokrajinskim namestnikom v Zagrebu, Splitu, Sarajevu in Ljubljani, da sporočijo sožalje vlade najvišjim cerkvenim funkcionarjem v svojih pokrajinah.

* **Občinske volitve v Trstu so izpadle** sledeče: slovenska narodna

stranka je dobila 2591, laška zveza 12.050, komunisti 4325, socialisti 2322, republikanci 3353 in italijanska ljudska stranka 744 glasov. V zmislu laškega vojnega reda dobi laška zveza kot najmočnejša stranka 64 zastopnikov, kot manjšina pa pridejo v poštev le komunisti, ki dobe 16 zastopnikov. Slovenci, socialisti, republikanci in italijanski klerikalci v novem tržaškem občinskem svetu torej ne bodo zastopani.

* **Krvave občinske volitve v podjarmljeni Istri.** Naši neodrešeni bratje v Istri so morali povodom volitev pretrpeti nečuvna nasilja. Mnogi naši volilci se niso mogli udeležiti volitev. V Liburnijo je prišlo z Reke 200 fašistov, ki so se razkropili po občinah Kastav, Volosko, v Opatiji in Veprinac, kjer so ranili dvajset naših ljudi. Fašisti so metali tudi bombe, vdirali v volilne dvorane in trgali ljudem glasovnice iz rok. Znani so rezultati iz občin Kastva (Italijani 547, naši 599, komunisti — sami Slovenci 327), iz Voloske-Opatije (Ital. 660, naši 125), iz Veprinca (Italijani 260, naši 116). Doslej so bile vse te tri občine v naših rokah. Večino imajo Slovenci v Podgradu, Ocigli, Klancu, Dekanih in na Cresu.

* **Kraljev dar dijaštvu.** Kralj je daroval za dijake zagrebške, subotičke in ljubljanske univerze 16.000 Din.

* **80letnica dr. Pavla Turnerja.** 80letnico je slavil 21. t. m. v Petrovem selu pri Mariboru odlični naš znanstvenik in prijatelj mladine dr. Pavel Turner.

* **Ivan Jakše** †. Dne 19. t. m. je umrl v ljubljanski bolnici gosp. Ivan Jakše, učitelj na Vranskem in predsednik učiteljskega društva za vranski okraj. Pokojni Jakše, dober tovariš svojim drugom, je bil eden izmed najboljših in najposobnejših narodnih delavcev v vranskem okraju. Neprecenljive so zlasti njegove zasluge v podrobnem prosvetnem delu, saj je bil duša vsemu društvenemu življenju na Vranskem in okolici. Bil je odličen somišljenik demokratske stranke. Blag mu spomin!

* **Smrtna kosa.** V Teharjih pri Celju je umrla ga. Marija Cajhen, roj. Oset, iz znane Osetove narodne rodbine, žena posestnika in gostilničarja g. Josipa Cajhena. Pred kratkim je povila dečka, po porodu pa sta jo napadla španska bolezen in pljučnica, katerima je podlegla v cvetu svoje mladosti, stara komaj 26 let. Vrli narodni ženi blag spomin! — V četrtek je umrla v deželni bolnici v Ljubljani ga. Josipina Simončič, soproga upokojenca južne železnice. — V Boh. Bistrici so našli včeraj zjutraj mrtvega v njegovi sobi g. Steva Filipoviča, carinskega upravitelja v Bohinjski Bistrici. Umril je na jetiki, na kateri je bolehal že dalj časa, a je kljub temu opravljal še vedno svojo službo. Pokojnik je bil doma iz Beograda.

* **V Zagrebu 11.000 tujcev!** Zagrebška policija je izvršila popis vseh tujcev, ki se mude v področju mesta Zagreba. Ugotovilo se je okoli 11.000 tujcev. Oni tujci, ki se mude v Zagrebu še izza predvojne časa, so dobili dovoljenje za nadaljnje bivanje, dočim so oni tujci, ki so se naselili v področju mesta Zagreba po letu 1914., dobili dovoljenje le za začasno — dvomesečno bivanje.

* **Obračunavanje uradniških plač v dinarjih.** Od dne 1. februarja naprej se bo obračunavala vsem uradnikom plača v dinarjih.

* **Razprava proti atentatorju na kralja Aleksandra Spasoju Stejiću** je pričela 24. t. m. v Beogradu.

* **Razglas o imenovanju članov v komisijo za vzdrževalna dela pri uravnavi Savinje.** Sestavila se je komisija za tehnično in ekonomsko izvršitev

zgradbe in vzdrževanja naprav za uravnavo Savinje v progri od Mozirja do Celja sledeče: 1. Zastopnik Generalne inšpekcije vod in vodja komisije: generalni inšpektor inž. Ivan Zbrizaj. 2. Pravni zastopnik: kr. okrajni komisar pri okr. glavarstvu v Celju dr. Leon Brunčko. 3. Za zastopnika okrajnih načelnikov in občinskih predstojnikov je bil izvoljen Franc Steblovnik, posestnik v Rečici na Paki (občina Šmartno ob Paki). 4. Gradbeni vodja: gradbeni svetnik inž. Ivan Marek. — Pokrajinska uprava, oddelek za kmetijstvo.

* **Škatljice za vžigalice nevarne zdravju.** Zadnje tri mesece se pojavlja v Ljubljani in tudi drugod pri moških kadilcih nova kužna bolezen, ki trdovratno klubuje zdravljenju, dokler se ne odstrani vzrok. Večinoma se pojavi na stegnu kožno vnetje, ki se čisto razširi tudi po rokah, obrazu in okoli trepalnic. Vnetje povzroča močno srbenje, koža razpoka in se lušči. Zdravnik dr. Virant je s ponovnimi poizkusi dognal, da so vzrok tej bolezni škatljice od vžigalic, ki vsebujejo na vžigalnih ploščicah neko strupeno snov. Po dosedanjih poizkusih se je pokazalo, da povzroča to bolezen fabrikat tvornice za vžigalice v Osijeku. Bolezen se najprej pojavi na takih krajih telesa, kjer je škatljica bila shranjena v žepu, zlasti v hlačah in telovniku. Enake pojave so opazovali h koncu vojne tudi drugod. Ko pa je bila uporaba škodljive snovi uradno prepovedana, so tudi pojavi bolezni izginili. Tudi naša vlada bo storila dobro, ako bo osješki tovarni vžigalic prepovedala primestavanje navedenega strupa.

* **Nemčurska podivjanost na Koroškem.** Iz Koroške poročajo: Slovenci v Škocjanu na zasedenem Koroškem so hoteli uprizoriti narodno igro «Krivoprisežnik», za kar so imeli potrebno dovoljenje od avstrijskih oblasti. Tik pred začetkom igre pa so vdrli v dvorano s klici «Heil» nemškutarji in s silo zabranili, da se igra ni mogla vršiti. Culukafri bi se ne mogli bolj nedostojno obnašati, kot so se ti posuroveli janičarji. S tem svojim činom so dokazali svojo popolno moralno propalost. Pošten Nemec se je zgražal nad toliko podivjanostjo ter se je s studom obrnil stran. Nemški listi dan za dnevom tožarijo o propadlosti ljudi, zlasti mladine, sami pa z nasilno germanizacijo upropaščajo moralno naš narod! Kdor hrani le še količkaj čuta za dostojnost, mora spričo tolike surovosti spregledati! Koroški Slovenci, mi pa nikar ne klonimo in ne obupajmo, ostanimo tudi vnaprej narodno zavedni in kolikor bolj smo zatirani od mačehe Avstrije, toliko bolj ljubimo svoj poštenu slovenski rod in najdragocenejši svoj zaklad, svoj prelepi slovenski jezik! Dan končnega obračuna gotovo pride!

* **Velikanski sulc in velikanski medved.** Pišejo nam: Velikanskega mrtvega sulca, težkega 67½ kg, so našli te dni v Savi pri Trbovljah. Ko so ga odprli, so našli v njegovem črevesju 2. številko letošnjega «Domoljuba». Sodijo, da mu je ta edina številka zadoščala, da je umrl nagle smrti. Tako se je sulc združil z velikim medvedom, katerega je po božji previdnosti ustrelil v tamošnji okolici «Domoljub» št. 2.

* **Občni zbor obrtniškega društva za Novo mesto in okolico** je dne 12. februarja ob pol 2. uri popoldne v društveni dvorani «Narodnega doma».

* **K umoru v tržaški menjalnici Bolaffio.** O roparskem napadu pri belem dnevu na omenjeno menjalnico smo poročali že zadnjič. Sedaj se je končno posrečilo priti na sled zločincem. Aretirali so že šoferja Pec-

chiarja in zidarja Josipa Gherdola, ki sta osumljena, da sta v zvezi z zločinom.

* **Razne nesreče.** Dinar Anton Ožbolt iz Prezida je stopil doma na zarjavel žebelj. Nastopilo je takoj močno zastrupljenje, da je moral v bolnico. — 16letna posestnikova hčerka Marija Boc iz Bičjega pri Grosupljem je po nesreči sunila s pletilko svojega brata Jerneja v levo oko in mu je težko poškodovala. — Marija Štular, kajzarjeva hčerka iz Spodnjega Bernika, je šla doma v jamo po repo. Pri tem je padla in si zlomila levo nogo. — V tovarni «Vulkan» v Kranju se je 19letni vajenec Strnad Albert zbadel pri delu v palec leve roke. Vsled nastalega zastrupljenja je moral v bolnico.

* **Opasen ptiček pod ključem.** Ljubljanska policija je prišla pustolovca in malopridneža Josipa Omerzo iz Žužemberka, ki je prišel šele te dni domov iz Bosne, odkoder je bil izgnan. Omerzi doma ni ugajalo in zato se je odpeljal s prvim vlakom v Ljubljano. Zanimalo ga je, kje bi bilo mogoče priti do denarja. Lepa prilika se mu je nudila v delavnici g. Vidmarja na Mestnem trgu. Vrata so bila odprta in v pisarni je našel celo ključ, s katerimi je takoj odprl blagajno in pobral ves denar, približno 100.000 kron. Svoje delo je izvršil mladenič popolnoma nemoteno. Z denarjem si je napolnil žepe in se šel potem oddahniti od težkega dela v razne gostilne, kakor k Belemu volku in v vinotoč v Prešernovi ulici. Obnašal se je silno nerodno. Gostje so takoj opazili, da ima mladenič žepe polne denarja. Zdel se jim je sumljiv in so zato opozorili nanj policijo. Omerza je očitno slutil nevarnost, ki mu grozi in je hotel pobegniti iz Ljubljane proti Zalogu. Imel pa je smolo. Ravno ko se je pogajal z nekim izvoščkom pred «Slo-nom», da bi ga odpeljal v Zalog, ga je aretiriral detektiv Gruda in odvedel na policijo.

* **Žeparji na železniških postajah.** Človek gotovo ni nikjer v večji opasnosti, da bo okraden, kakor ravno na železniških postajah. Na teh vlada navadno naval odhajajočih in dohajajočih ljudi, ki ponajvečkrat niti ne mislijo na to, da so med njimi pomešani tudi ljudje, ki prežijo na tuje žepe. Žeparji najlažje opravljajo svoj «posel» takrat, kadar se množica ljudi preriva za boljše prostore v vozovih. Žepar, pomešan med toliko drenjajočih se ljudi, ima najlepšo priliko otipavati tuje žepe. Ko pride tak potnik na svoje mesto v vozu, se navadno otiplje, če ima še vse pri sebi in v redu. Tedaj zapazi, da mu manjka listnica z denarjem! ... Toda je prepozno, ker žepar je že izginil in kdo bi ga mogel izslediti? Zatorej bodite vsi, ki potujete z vlakom, tekom vožnje in zlasti tekom svoje muditve na železniških postajah kolikor mogoče oprezní, da se tako očuvate dolgih rok mojstrskih žeparjev — tatov!

Iz raznih krajev

* **V Gradcu pri Litiji** je bilo ukraden natakariči Alojziji Hudovernik nad 4000 K. Litijski orožniki so aretirali nekega tatvine osumljenega moža.

* **Pri Medvodah** so našli mrtvega dimnikarja Josipa Gergevca. Na glavi je imel smrtno rano od samokresa. Ali gre za samomor ali umor, še ni dognano.

* **Iz Marberga** poročajo, da so blizu tam našli zmrznjenega v snegu kaplaana Vidica.

* **W Marenbergu** so imenovani za učitelje Lavrič Stanko, Muršec Ivan in Knapič Olga.

* **V Hočah** je imenovana za učiteljico Terezija Zevnik.

* **V Trbovljah** se je nabralo na svatbi g. dr. Janka Drnovška z gđ. Tinico Kukenbergovo za družino narodnega mučenika Kromarja 704 K.

* **V Lokah pri Sv. Jurju ob Taboru** je imenovan za nadučitelja Izidor Koch.

* **V Št. Ilju v Slovenskih goricah** je imenovana za učiteljico Marija Roth.

* **V Št. Jurju ob Pesnici** je umrl višji poštni kontrolor v p. g. Josip Trienšek v starosti 72 let.

* **Pri Sv. Martinu na Pohorju** je imenovan za nadučitelja Ivan Zagažen.

* **V Razvanju** je imenovana za učiteljico Antonija Šijanec.

* **Pri Sv. Andražu v Slov. goricah** je imenovana za učiteljico Antonija Manko-Rebol.

Zanimivosti

KEDAJ STE PRVIČ ČUTILI, DA POSTAJATE STARI?

Neki nemški list je prinesel na to vprašanje 12 odgovorov od moških in 12 od žensk, in sicer so odgovarjali tako-le:

Prvi gospod: Ko sem prvič videl svojega sina na cesti z mlado deklico.

Drugi gospod: Ko mi je neka mlada ženska govorila o svoji ljubezni napram nekemu drugemu.

Tretji gospod: Ko so me v neki družbi mladih gospodov posadili za mizo na častno mesto.

Četrti gospod: Ko sem izgubil prvi zob, sem začutil, da se začne moje življenje rušiti.

Peti gospod: Ko mi je pri neki turi v planine zmanjkalo sape.

Šesti gospod: Ko me je neka mati prosila, naj spremim njeno hčer domu.

Sedmi gospod: Ko so me začeli ljudje dolgočasiti.

Osmi gospod: Ko sem začel zvečer rajše ostajati doma.

Deveti gospod: Ko so mi pri zadnjem naboru rekli: Nesposoben. Začetek zapnenenja žil.

Deseti gospod: Ko sem po dolgem času zopet videl svojo prvo ljubico.

Enajsti gospod: Ko sem izsledil, da se mi pričinja delati pleša.

Dvanajsti gospod: Ko mi je dejala hčerka, da pišem po starem.

Prva ženska: Ko so se začeli vedno manj ozirati za menoj na cesti.

Druga ženska: Ko je neka moja skoro enako stara prijateljica postala stara mati.

Tretja ženska: Ko sem pri česanju las našla prvi sivi las.

Četrta ženska: Ko mi je neka mlada deklica napravila v vozu cestne železnice (tramvaju) spoštljivo prostor.

Peta ženska: Ko se mi je reklo: «Vi pa izgledate še zelo mladi.»

Šesta ženska: Ko so se začeli moji hčerki mladi gospodje laskati.

Sedma ženska: Ko sem se po dolgem času zopet sešla s tovarišico v šoli.

Osmi ženska: Ko sem igrala glasovir in so drugi plesali.

Deveta ženska: Ko sem odkrila, da so si vse izjave ljubezni enake.

Deseta ženska: Ko so starejši gospodje prenehali dvoriti mi in so s tem začeli mladi gospodje.

Enajsta ženska: Ko sem bila povabljená k srebrni poroki dveh zakonskih, pri katerih poroki sem bila navzoča.

Dvanajsta ženska: Ko sem spoznala, da pravzaprav nisem bila nikdar mlada.

ZENSKA, KI JE POROČILA 16 MOŽ.

V Chicagu so nedavno prijeli 22-letno čedno dekle z imenom Helena Ferguson-Drexler, ki je priznala na sodnji, da se je tekom treh let šestnajstkrat poročila.

Za može je jemala samo vojake ali mornarje, tako da je bila lahko deležna nagrade, katero dovoljuje vlada Zedinjenih držav soprogam vojakov. Detektivi, ki so jo aretirali, so imeli dokaze, da je bila lepa Helena desetkrat poročena, toda navihanka se jim je smejala in rekla: «Kaj, deset! Šestnajstkrat sem šla pred altar v zadnjih treh letih, in v par dneh bi poročila sedemnajstega moža, da me niste aretirali».

Helena je pripovedovala, da je doma iz Brooklyna. Ko je bila stara 18 let, ji je mati umrla, oče je pa kmalu potem zginil neznano kam. Njen edini brat je bil leta 1918 ubit v Franciji. Šla je v Boston, kjer je dobila delo kot prodajalka. Seznanila se je s prvim možem Taylorjem, s katerim se je poročila, toda v enem mesecu je bil že klican k vojakom. Poslan je bil v Francijo, kjer je bil ubit. Vlada je izplačevala vdovi redno mesečno podporo 50 dolarjev na mesec za umrlim možem.

Ker pa ni mogla sama ostati, se je poročila z drugim, s katerim je žive-la par mesecev, nakar je odšel k vojni mornarici. Žena je medtem dobivala podporo od vlade, ker je bil mož v službi.

Nekega dne se je seznanila z neko žensko, ki je nasvetovala, naj se poroči kolikorkrat mogoče, ker bo dobivala za vsakim soprogom po 50 dolarjev na mesec. In res se je takoj drugi teden poročila z nekim mornarjem, ki je podpisal nagrado za svojo ženo, in dočim je tretji soprog moral ostati pri mornarjih, je pa žena iskala nove soproge. Od tedaj pa so se može kar vrstili pri ženski. Za vsakim je dobivala od vlade podporo, ki je znašala že nad 500 dolarjev na mesec.

V dveh letih je poročila deset mož. Sedaj se ne more nič spominjati, kako je bilo ime tem možem. Z vsakim je žive-la par dni, da je prepisal podporo na njo, potem pa ga je zapustila in šla iskat drugega. Pred enim letom je prišla v Chicago, kjer je poročila zaporedoma šest vojakov in mornarjev, in pred kratkim bi morala poročiti sedemnajstega moža, da ji niso prišli vladni detektivi na sled.

SMRT ZNAMENITEGA LAŽIKAPITANA KÖPENICKA.

V Luksemburgu je umrl pred par dnevi Viljem Voigt, znan po vsem svetu pod imenom «kapetan Köpenick».

Pred vojno je bil on najoriginalnejši slepar, ki ga svet ne bo tako kmalu pozabil. Dne 16. oktobra leta 1906. je vodil slabo oblečeni pruski kapetan četico vojakov iz Berlina v Köpenick. Vojaki so se vračali z vežbe, a na potu jih je zaustavil ponošeni kapetan, jim zaukazal natak-niti bodala ter jim zapovedal, da gre-do z njim. Ta kapetan je bil preoblečeni mizarski pomočnik Viljem Voigt.

Vojaki so seveda v svoji slepi pruski pokorščini brez ugovora sledili neznanemu kapetanu, ki jih je peljal v Köpenick, vdrl tam v mestno posvetovalnico, aretirál župana ter zapovedal blagajniku, da mu izroči blagajno. Župana je poslal s patrulo v berlinske zapore.

Kljub vsej njegovi drznosti pa mu prevara ni popolnoma uspela. Pri starinarju, kjer je kupil staro, pono-

šeno uniformo pruskega kapetana, so zvedeli za njegovo ime in tako so mu bili kmalu na sledu. Preoblekel se je bil na polju v bližini mesta, pustil svojo raztrgano civilno obleko za nekim grmom, nakar je pričakal vračajoče se vojake. Pred sodiščem je bila cela zadeva o aretiranem županu in «rekvirirani» blagajni pojasnjena.

«Kapetan Köpenick», kakor so ga od tega dogodka nadalje nazivali, je bil po zaporih že znana osebnost. Enkrat je ponarejal denarne nakaznice, drugikrat je zopet oropal sodnijsko blagajno in mnogo sličnega je imel že na vesti. Vsega skupaj je pre-sedel v zaporu 25 let. Na procesu zaradi Köpenicka je vzbudil s svojo inteligenco, govorom in obrano veliko zanimanje občinstva. Trdil je, da si je hotel s poštenim delom služiti kruh, pri tem pa ga je motilo nadzorstvo redarstva in njegova prošlost.

Voigt si je pridobil toliko simpatij občinstva, da se je nabrala med občinstvom velika vsota denarja, da je mogel «kapetan Köpenick» v zaporu «dostojno» živeti. Bil je obsojen na štiri leta težke ječe, toda ko je odslužil dve leti, so ga pomilostili. Pozneje je padel v roke spekulantom, ki so ga vlačili po varijetajih ter zaslužili z njegovim «znamenitim» imenom mnogo denarja. Potem je bil zaposlen kot tovarniški delavec neke na Angleškem, kjer je imel še to srečo, da so ga proglasili za mrtvega. Na stare dni se je vrnil v Luksemburg, kjer je spil kupo življenja do dna ter se navsezadnje — oženil.

Zdravstvo

z Proti španski bolezni. Španska bolezen nas je letos zopet obiskala. V Sloveniji je zlasti razširjena v Mariboru in njegovi okolici. Napadi španske bolezni pa letos večinoma niso tako hudi kot druga leta. Ker bo španska bolezen razsajala gotovo dalje časa, hočemo podati tu nekaj navodil, nekega nemškega zdravnika, po katerih se naj ravnamo, da se varujemo bolezni. Ker ne moremo biti nikdar varni pred bacili te bolezni, ki se strašno hitro širi, je priporočati, da skrbimo čim pazljivejše za odpornost, moč in splošno dobri počutek telesa. Splošno zdravo in utrjeno telo se mnogo lažje upira bacilom, ki napadejo najrajše n. pr. prehlajenega človeka. Paziti moramo, da se po nepotrebnem ne pre-utrudimo, da ne prebedimo s pijančevanjem noči in da vedno o pravem času jemo. Telo je treba imeti vedno toplo in noge suhe. Telo se mora pogosto gibati, vendar se ne sme preutruditi. Zelo slabo je, če o bolezni mnogo govoriš in se je bojiš. Končno je poleg vsega tega še priporočati, da se večkrat izmiješ nosnice z redko raztopino hipermanganokislega kalija in si to raztopino, kateri si še pridejal malo soli, izmivaš usta. Hipermanganokisli kalij dobiš v vsaki lekarni. Raztopino napraviš tako, da daš v kozarec vode par zrn tega kalija, in sicer toliko, da postane voda rdečkasta.

Antiseptično, čistilno, osvežujoče. oživljajoče in krepilno deluje lekarnarja Fellerja prijetno dišeči in že skozi 25 let jako priljubljeni «Elsa-fluid», ki je mnogo močnejši in boljši kakor francosko žganje, ki se uporablja za drgnjenje rok, nog, hrbta in celotnega telesa in ki služi kot lepotilo (kosmetikum) za nego kože, las in ust. 3 dvojne steklenice ali 1 specialna steklenica z zamotom in poštino vred 48 kron. Razpošilja ga: Evgen V. Feller, Stubica donja, Elsatrg 360 (Hrvaško).

Razno

× **Mož v ženski obleki.** Pred kratkim je neki dijak v Pragi javil policiji, da je koncem septembra doznal, da se je v hotelu «Stupari» nastanila ameriška filmska igralka Sela Deslis. Ker se je za film zanimal, je šel k nji in bil tudi od nje sprejet. Prvi utis, ki ga je dijak dobil, je bil, da stoji pred njim ženska. Šele pozneje je imel priliko ugotoviti, da je dozdevna ženska moški. Ko je pred nekaj dnevi srečal dozdevno filmsko igralko na ulici, jo je dal aretirati po stražniku. Na policiji so dognali, da je oseba v ženski obleki 27letni Alojz Dušek iz Podtribeda. Iz zaplenjenih pisem je razvidno, da je Dušek kot žena često vzdrževal zveze z moškimi iz najboljših rodbin. Enega teh moških je vlekel Dušek tri leta za nos. Utis, ki ga napravlja Dušek, je čisto ženski, in tudi obnašati se zna Dušek v ženski obleki. Policijski zdravnik je ugotovil v aretirancu popolnoma normalnega in zdravega moža, ki ima samo nekoliko močno razvita prsa. Duška so izročili sodišču.

× **Desettisoč ločenih vojaških žen.** Za časa, ko so bili češkoslovaški vojak kot legijonarji v Rusiji, se jih je 13.000 od njih poženilo z Rusinjami. Pozneje so prišli ti legijonarji z ruskimi ženami v domovino. Kakor sedaj poročajo iz Prage, se jih je od teh 13.000 že 10.000 ločilo od svojih žen, katere mora sedaj vzdrževati češkoslovaška država.

× **Nova ruda, ki nadomešča radij.** Znameniti francoski kemik, profesor Soeur, je na zadnjem zborovanju pariške akademije znanosti izjavil, da so v belgijskem Kongu pri Hasuli odkrili rudo, ki ima isto lastnost kakor radij, da neprenehoma širi tople žarke. — «Aselit», kakor se ta ruda imenuje, se nahaja v precej velikih količinah, ter bo najbrže v kratkem času zamenil v bolnicah in zavodih dragoceni radij. Razlika med obema rudama je ta, da se «Aselit» mnogo hitreje porabi kakor pa radij.

× **Roparska tolpa, obstoječa le iz otrok.** Sarajevski policiji se je posrečilo izslediti roparsko tolpo, ki je obstojala izključno le iz otrok. Tolpa ima na vesti 17 vlomov in en rop, pri katerem je padlo mladoletnim roparjem pet milijonov kron v roke. Preiskava se nadaljuje.

× **V Ameriki pijančevanje narašča.** Kakor znano, je v Ameriki uživanje alkoholnih pijač sploh prepovedano. Letno poročilo občinskih sodišč v Chicagu izkazuje, da se je število slučajev pijanosti tekom preteklega leta pomnožilo. 51.300 oseb je prišlo pred sodišče, ker so pijančevali, dočim jih je bilo leta 1920. le nekaj nad 32.000 takih trdovratnežev.

× **Veter odnesel mesto.** Iz New Orleansa poročajo, da je v mestu Spencer divjala tako strahovita burja, da je hiše odkrivala in raznesla strehe ter dimnike na vse strani.

Raj je Elsafluid — to se zna!

Lekarnar Feller — Stubica!

× **Reklame na Japonskem.** Med drugimi izumi zapada se je udomačila na Japonskem tudi reklama. Kakor vsako tujo reč, katere se je oprijel Japonec, je izkoristil tudi reklamo popolnoma ter se ni zadovoljil z zapadnim polovičarstvom. Tako je nek knjigotržec razglasil v listih sledečo reklamo: 1. Cene so pri meni nižje, kakor drugje na svetu. 2. Moje knjige so elegantne, kakor koncertne pevke. 3. Tisk je jasen kakor kristal. 4. Papir je dober in trpežen kakor slonova koža. 5. Napram odjemalcem postopajo nameščenci tako ljubezljivo, kakor postopajo posredovalci nasprotnih parobrodskih društev napram potnikom. 6. Izbira je pri meni tako bogata, kakor v državni biblioteki. 7. Kupljene knjige pošljem cenjenim odjemalcem z brzino topovske kroglice. 8. Knjige se povijejo pri meni tako skrbno, kakor povija ljubeča mati svojega prvorojenca. 9. Mladi soprogi, ki me večkrat počaste s svojim cenj. obiskom, se iznebijo pri meni vseh napak ter postanejo solidni in poštenu možje. 10. Vse druge prednosti mojega podjetja so tako številne, da jih človeški jezik ne more popisati.

Ženski količek

SPANJE OTROKA.

Urni telesni in duševni razvoj otroka v prvih letih utruja vse telo ter potrebuje zato otrok dolgotrajnega in mirnega spanja. Prvih šest let ne zadošča otroku niti cela noč, nego mu je potrebno, da spi tudi še podnevi. Vsekakor najlega otrok zgodaj — pozimi med

7. in 8., poleti med 8. in 9. uro spat. Večerja naj eno uro prej, predno se vleže; uživa naj vedno lahko prebavljivo hrano. Na večer ga ne dražiti njegove domišljije z neprijetnimi povestmi o strahovih, o copernicah itd. Preden gre otrok v posteljo, naj opravi svojo potrebo. Na to je treba strogo in zgodaj paziti že pri majhnih otrocih ter jih, če treba tudi ponoči poklicati, kar je pozneje silno težko ali celo nemogoče odpraviti.

Nespametno in brez potrebe je majhne otroke zibati in jih prenašati, da zaspe. Tudi ni treba, da bi morala vladati smrtna tihoča, kadar otrok spi. Na nekoliko hrupa se otrok že lahko navadi.

Zelo škodljivo je jemati otroke k sebi v posteljo. Večkrat store matere to zato, da jim ni treba ponoči vstajati. Toda pomisliti je treba, da niso tako redki slučajji, ko je mati poležala svojega otroka. To se zlasti lahko zgodi na kmetih, kjer matere ves dan naporno delajo ter so silno utrujene, da trdno spe vso noč. Neglede na to pa tudi otrok, ki leži navadno nižje od matere, vdihava slabi, izprijeni zrak, ki ga izdihava mati, kar je gotovo škodljivo. Marsikatera mati ima jetiko ali kake druge bolezni v sebi, za kar niti sama ne ve, in lahko se prenese na ta način na otroka. Poleg tega se otrok spanja pri starših zelo težko odvadi in tako se lahko pripeti, ko je že nekoliko razumnejši in budnejši, da vidi kaj, kar bi mu moralo ostati prikrto.

Nekatere matere imajo navado, da dajejo majhnim otrokom uživati razna uspavalna sredstva, tako n. pr. kuhan mak, da bi jih otrok ponoči ne motil. To je naravnost zločinsko. Otroci, ki je užival taka sredstva, duševno gotovo zaostane.

Otrok naj ima vsak svojo, dovolj veliko, čisto, ne premehko posteljo z nizkim vzglavjem. Ko so otroci nekoliko večji, je pa dobro, če je mogoče seveda, da imajo tudi svojo spalnico, ki mora biti seveda poleg spalnice staršev ali odraslih.

Da bodo otroci hoteli spati sami jih je treba že od malega navajati na to ter jih nikdar strašiti s parklji in bavlji, ne pripovedovati jim na večer povesti in bajk o strahovih in prikaznih ter jim pojasniti, da so to neumnosti, v katere pametnem človeku ne veruje. Sploh naj odgojitelji tudi zato ne strašijo otrok s strahovi, ker kažejo na ta način lastno onemoglost ter jasno izpričujejo, da si sami ne morejo pridobiti potrebne pokorščine. Za slabotne, bolehnne ali živahne otroke, ki imajo jako bujno domišljijo, pa zamore postati tako strašenje naravnost usodepolno. Sicer pa se ne pregrešijo proti temu toliko starši, kakor posli, katerim naj matere ne prepuščajo preveč svojih otrok.

LEPOTA

«Oče, obraza, vrata, rok, kakor tudi noga, se more doseči samo z razumno nego lepote. Tisočera priznanja so dospela iz vseh dežel sveta za lekarnarja Fellerja:

„Elsa“ lilijino mlečno milo, najboljše blago, najfinije „milo lepote“; 4 kose z namočen in poštino 98 K.

„Elsa“ obrazna pomada odstrani vsako nečistočo kože, sočine pege, zajednice, nabore itd. ter naredi kožo mehko, razglati in čisto; 2 porcelanasta lončka z namotom in poštino 58 K.

„Elsa“ Tanochina pomada razraščas krepi kožo glave, preprečuje padanje, lomljenje in cepanje las, spreprečuje prhut, prerano osivelost itd.; 2 porcelanasta lončka z namotom in poštino 52 K.

Prodajalci dobe, če naroče najmanj 12 kosov enega predmeta, popust v naravi.

Razno: Lilijino mleko 15 K; brkomaz 8 K; najfiniji Hega-puder dr. Klingerja v velikih originalnih katlah 30 K; najfiniji Hega-zobni prašek v patent-katlah 30 K; puder za gospe v vrečkah 5 K; zobni prašek v skatlah 1 K; v vrečkah 5 K; Sachet-džava za perilo 8 K; Schampooon za lase 5 K; razmetilo 12 listkov 24 K; najfiniji parfun po 40 in 50 K; močna voda za lase 58 K. Za te razne predmete se namot in poština posebe računata.

EVGEN V. FELLER, lekarnar, TUBICA donja, Elsatrg št. 360 10—1 (Hrvaško). 48/14/11 a.

Varčna gospodinja rabi edinele

GAZELA MILO

ki je najboljša in najcenejša!

CEMENTNE

strešne opeke zidno kamenje

se izdelujejo najbolje z

„AMBI“
strojem za strešne opeke

in

„PAX“
strojem za zidno kamenje.

Ti stroji se rabijo po vseh državah sveta ter so zaradi svoje posebne sestave

— — — boljši od vseh sličnih strojev. — — —

Opeke so glede kakovosti enake vsaki glineni robu, po ceni in se lahko proizvajajo na vsakem stavbišču ter se vozni

— — — — — stroški prihranijo. — — — — —

Ponudbe in obiski inženjerja brezplačno.

Zagreb FERRUM d. d. Mažuraničev trg št. 5.

Delniška glavnica:
K 30.000.000

Jadranska banka :: Podružnica Ljubljana

Rezerve: okrog
K 10.000.000

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Sprejema: Vloge na knjižice. — Vloge na tekoči in žiro-račun proti najugodnejšem obrestovanju. — Rentni davek plača banka iz svojega

Kupuje in prodaja: Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontira: Menice, devize, vrednostne papirje itd. **Izda:** Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predjeme: na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih. Daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzjavni naslov: Jadranska.

Telefon št. 257.